

MİMAR SİNAN ANADOLU LİSESİ

*Modern Türk Şiirinin Öncüsü:
Ahmet Haşim*

MUKADDERAT

Melâli anlamayan nesle aşina değiliz.

MART 2022 Sayı:6

BİRİNCİ AHMET HAŞİM GÖRÜŞÜMÜŞ HİÇ FİER ANI
İÇERİSİNİ DÜNYA İÇİNDEN GÖRÜŞÜMÜŞ BİR İNSAN
PERAKESİME DİR ÇALIŞI ÇEVİŞ-DEĞİŞİKTİR
NE ÇALIŞI AŞIŞI ÇALIŞIYALDIĞI İÇİN, TERTİNE İYİN
İÇERİSİNİ ELİET GÖRÜŞÜMÜŞ İÇERİSİNİ
OLUN TIKIŞI OLUN ÇALIŞIYALDIĞI İÇİN, TERTİNE İYİN
NEÇİN OLL- NEÇİN ŞİM İÇERİSİNİ YAPAB.

SUNUŞ

Sözlerime 16 Kasım 2021’de aramızdan ayrılan Sezai Karakoç’a Allah’tan rahmet dileyerek başlamak istiyorum. Bir önceki sayımızı üstada ayırarak vefa borcumuzu bir nebze olsun ödeyebildiysek ne mutlu bizlere. Çok şükür ki Mukadderat’ın 6. Sayısını çıkarmanın bahtıyarlığını yaşıyoruz. Bu dergiyi çıkarırken ilk amacımız edebiyat derslerindeki yazma etkinlikleri kapsamında ortaya konan metinleri yayımlamaktı. Elbette popülizmin tuzağına düşmemek, dergiyi reklam bültenine dönüştürmemek velhasıl estetik olanı daima el üstünde tutmak temel şiarımız oldu. İlkelerimizden taviz vermeden “Söz meydanında ben de varım.” diyen herkese kapılarımızı açtık. Zira güzel sözlerin denizin altındaki inciler misali unutulmaya mahkûm olmasına gönümüz el vermiyordu. Bu yüzden edebiyat denizinin dalgıcı olup okulumuzdaki söz incilerini derlemeye talip olduk. Elbette bütün değerli şeyler gibi inciler de az bulunuyordu ve onlara ulaşmak büyük gayretlerin neticesinde mümkün oluyordu. Bizler bunları da göze aldık. Gerçek ile sahteyi, estetik olanla popüler olanı, taklit olanla özgün olanı ayırt etmenin derdiyle hareket ettik. Biliyorduk ki edebiyat vadisinde söz söylemek ciddi bir emek gerektirdiği gibi aynı zamanda bir cesaret işiydi. Bizler modern zamanların tezkirecileriydik belki de. Zikredilmeye değer ne varsa onları unutulma zindanından almaya ve özgürleştirmeye taliptiydik. İçimizde biraz Latîfî’nin iddiası, biraz da Sehi Bey’in özgüveni vardı. Biliyorduk ki güzel metinlerin peşinde olmak Türk milletinde bir sevdaydı.

Geçen sayımızda olduğu gibi bu sayımızda da bir dosya konusu belirledik ve bu kez Ahmet Haşim’i odağa aldık. Şair, fecrin horozudur, der Sezai Karakoç. Ahmet Haşim bundan bir asır önce, 1921’de, kendisini eleştirenlere cevap verirken Türk şiirinin gideceği yeri de ön görüyor, bugün için de geçerli sözler söylüyordu. Zaman, onun fikirlerini eskitemedi. O, klâsik şiirin (divan şiirinin) ömrünü tamamladığını biliyor lakin asla ona düşman olmuyordu. Çünkü asıl öksüzlüğün köksüzlük olduğunu çok iyi biliyordu. Batı’dan esen rüzgârlar nede niyle Divan şiirinin itilip kakıldığı bir çağda kendi klâsik şiirini kötülemek gibi bir basitliğe asla tevessül etmiyordu. Onun sanatının en temel özelliği ferdiyetti. O, hayatı boyunca kendi ilkelerine sadık kalan ender sanatçılardan biriydi. Bütün bu özellikleriyle o, modern Türk şiirini kuran öncüler arasında yer aldı.

Kıymetli Okurlar,

Bu sayımızda “Akşam şairi”ni, yakından tanıma imkânı bulacaksınız. Onun az bilinen özelliklerini okuyacak ve yanlış bildiklerinizin doğrusunu öğreneceksiniz. Mesela edebiyat tarihlerinde ömrünün sonunda maaşını bırakmak için formalite icabı evlendiği söylenen Güzin Hanım’a karşı hissettiği saf duygulara tanık olacaksınız. Şiirlerinden ve nesirlerinden özenle seçtiğimiz örneklerle baş başa kalacaksınız.

Öte yandan bu sayıda hikâye türüne geniş yer ayırdığımızı belirtmeliyim. Bunlardan birkaçına değinmekte fayda görüyorum. Beyza Eryılmaz’ın Yelkovan adlı hikâyesi yazarın hastane gözlemlerinden besleniyor. Selim Bilge, felsefe alanındaki okumalarını Sadık Hidayet tadında bir hikâyeyle kâğıda döküyor. Gizem Nur Kırıcı’nın Çeşme adlı hikâyesi toplumcu gerçekçi izler taşıyor. İrem Derici, Âfîât adlı hikâyesiyle büyümlü gerçekçi bir anlatımın işaretini veriyor. Bunların dışındaki hikâyeler de oldukça başarılı. Sultan Asiltürk, bu sayımıza da bir şiir çevirisiyle destek verdi. İngilizce öğretmenimiz Pınar Celep, “Atatürk” konulu bir şiirle; edebiyat öğretmenimiz Sümeyra Uysal ise “Kuyu” adlı hikâyesiyle dergimizin yazar kadrosuna dâhil oldular. Kalemlerine bereket olsun. Umarım kadromuz ilerleyen sayılarda daha da genişler.

Sözlerimi tamamlarken Mukadderat’ın yayın hayatını sürdürmesi noktasında desteklerini esirgemeyen okul müdürümüz Kerem Köroğlu’na hassaten teşekkürlerimi sunuyorum. Derginin hazırlanmasında emeği geçen başta bilgisayar öğretmenimiz Esmâ Özgül Erdoğan olmak üzere herkese şükranlarımı arz ediyorum. Hoşça bakın zatınıza efendim. Keyifle okumanız temennisiyle...

Selim ÜMÜTLÜ (TDE Öğrt.)

KÜNYE

SAHİBİ

Mimar Sinan Anadolu Lisesi
Adına
Kerem KÖROĞLU
Okul Müdürü

GENEL YAYIN

YÖNETMENİ

Selim ÜMÜTLÜ

ESER SEÇME VE İNCELEME KURULU

Selim ÜMÜTLÜ
Zehra Mine BARAN
GÜNDOĞDU
Beyza ERYILMAZ
Azra Cemre ERSEÇGEL
Şevval YAĞLI
Buket ÇANKESEN

İLETİŞİM

emukadderat@gmail.com.tr

Her hakkı mahfuzdur. MEB Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği doğrultusunda **Yazı Atölyesi Kulübü** yayını olarak hazırlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

- *İnceleme: Şiir Burcunda Bir Yabancı yahut Ahmet Haşim'in Gözleri (Selim Ümütlü)*
- *İnceleme: Ahmet Haşim'in Hayatından Kesitler (Yay. Haz. Buket Çankesen)*
- *İnceleme: Müthiş Fenalık, Ahmet Haşim'in Paris Seyahati (Yay. Haz. Selen Faydacı)*
- *İnceleme: Ahmet Haşim'in Yahya Kemal'le Münasebetleri (Yay. Haz. Sultannur Özkader)*
- *İnceleme: Tanpınar Haşim'i Anlatıyor (Yay. Haz. Şeydanur Koca)*
- *İnceleme: Ahmet Haşim Hakkında Merak Edilenler (Yay. Haz. Damla Sadıklı)*
- *Şiir Çevirisi: The Stairs (Merdiven), Çeviren: Sultan Asiltürk*
- *Öykü: Kuyu (Sümeysra Uysal, TDE Öğrt.)*
- *Öykü: Beni Bana Yar Etmezler (Nisa Bür, 11/D)*
- *Öykü: Yelkovan (Beyza Eryılmaz, 11/D)*
- *Öykü: Günyüzü (Münevver Akıncı, 11/B)*
- *Öykü: Afîât (İrem Derici, 11/D)*
- *Öykü: Çeşme (Gizem Nur Kırcı, 11/A)*
- *Öykü: Göl Kıyısı (Meldanur Çınar, 11/D)*
- *Öykü: Bunalım (Selim Bilge, 11/D)*
- *Öykü: Yoksa O Toz Böcekleri Biz miyiz? (Sıla Kayabaşı, 11/A)*
- *Şiir: Felaket (Beyza Eryılmaz, 11/D)*
- *Şiir: Bir İlkbahar Sabahı (Fidan Çapar, 11/A)*
- *Şiir: Canım Atatürk (Pınar Celep, İngilizce Öğrt.)*
- *Şiir: Şehrin Işıkları (Damla Sadıklı, 11/B)*
- *Anı: Ziya Paşa'nın Çocukluk Anıları (Yay. Haz. Azra Cemre Erseçgel, 11/D)*
- *Mizah: Ahmet Haşim ve Mizah (Yay. Haz. Firdevs Özkaya)*
- *Bulmaca Konusu: Ahmet Haşim*

ŞİİR BURCUNDA BİR YABANCI YAHUT AHMET HAŞİM'İN GÖZLERİ

Sezai Karakoç, sanatçıyı "bilmediğimiz bir dünyadan, bir kaza sonucu, dünyamıza düşmüş bir yaratık, fizikötesi yaşantılı bir kazazede" olarak tanımlar. O, dünyamıza gözünü açtığı anda şaşıracaktır ilkin. Çünkü renkler, kör edecek kadar göz kamaştırıcıdır. Sanatçının işi gücü bu yabancılığı gidermeye çalışmak olacaktır. Ahmet Haşim, Karakoç'un bu tanımlamasına uygun bir sanatçıdır. Hayat karşısında şaşkınlığını koruyan, hayata farklı pencerelerden bakabilen üç topluluğu "çocuklar, filozoflar ve sanatçılar" olarak sıralarsak Ahmet Haşim'in hepsinden birer parçayı bünyesinde barındıran bir şahsiyete sahip olduğunu söyleyebiliriz. O, içinde bulunduğu, -başka bir deyişle ötelerden düştüğü- dünyaya daima yabancı kalmayı başarmıştır. Bu yüzden gözü hep ufuklarda ve eşyanın ötesindedir. Onun bu yabancılığı, belki de ruhunun sıkıntısını ay ışığının refakatinde Dicle Nehri boyunca yaptığı gezintilerle aşmaya çalışan hasta annesinden tevarüs etmiştir. Ahmet Haşim henüz yedi yaşındayken şefkat güneşi sönmüş, annesi Sâre Hanım ebedi âleme göçmüştür. Kaymakamlık görevi nedeniyle diyar diyar dolaşan babası Arif Hikmet Bey, eğitiminin kesintiye uğramaması için küçük Haşim'i İstanbul'a bir akrabalarının yanına bırakmış, kendisi de ikinci evliliğini yaparak kızı Fatma'yla beraber İstanbul'dan ayrılmıştır. 12 yaşında, doğru düzgün Türkçe bile konuşamayan, öksüz bir çocuk... Annesiyle yaptığı büyüklü gezileri, çocuk ruhunun ay ile söyleşmelerini Bağdat'ta bırakan çocuk Haşim şimdi İstanbul'da ürkek bir yabancıdır. Kaderin bir tecellisidir ki çöl ikliminden kopup gelen bu çocuk Galatasaray Lisesinde Tevfik Fikret, Ahmet Hikmet Müftüoğlu gibi seçkin edebiyatçılardan dersler alır; ilerde her biri Türk edebiyatının bir köşe taşını oluşturacak kişilerle aynı sınıflarda eğitim görür. Liseli Haşim, bu yıllarda edebiyattan ziyade matematiğin tutkunuyken askerî okula giden bir yakınının kendisine bıraktığı kitaplar sayesinde içindeki edebiyat cevherini fark eder. İlk şiiri "Hayal-i Aşkım"dan itibaren Türk şiirine yeni bir soluk getireceğinin işaretini verir. Hayatın şekilleri Haşim'in hayal havuzuna peş peşe yansımaya başlar. O, artık bir Çin kâsesinde yudumladığı çaydan aldığı zevkin aynısını şiirden almaktadır.

Ahmet Haşim, tahsil hayatının akabinde çeşitli memurluklarda ve öğretmenlik görevlerinde bulunur. Bir yandan da şiirlerini yayımlamaya devam eder. Cihan Harbi yıllarına tekabül eden askerlik hayatını Çanakkale'de ve Batı Anadolu'da tamamlar. Bu süreçte yaşanan Arapların Osmanlı Devleti'ne karşı İngilizlerle işbirliği yapması gibi hadiseler Araplara karşı toplumda bir tepki oluşmasına neden olur. Kendisini sevmeyenler tarafından "Arap şair" olarak yaftalanan Ahmet Haşim de bu cereyandan nasibini alır. Yabancılık, hayatı boyunca bir kader gibi onun peşini bırakmamıştır. Türk Ocağına niçin gelmediğini soran bir dostuna verdiği "Sen de mi buraya geldin ey hacı fiş fiş derlerse ben ne yaparım?" şeklindeki mizahi bir edayla verdiği cevap aslında şairin çekincesini ortaya koyar niteliktedir. Çanakkale Zaferi kazanılmış, hükûmet birçok şairi bu destansı mücadeleyi anlatması için Çanakkale'ye davet etmiştir. Ne acıdır ki çağrılanlar arasında birisi yoktur: Dört yıl boyunca Çanakkale Cephesi'nde yedek subay olarak görev yapan Ahmet Haşim! Kendisinden savaş anılarını anlatmasını isteyen arkadaşlarına şakayla karışık yaşadığı iki gülünç hadiseyi anlatmış, ardından da gülümseyerek şunları eklemiştir: *"Benden bir kahramanlık neşidesi mi bekliyordunuz? Onu da her şey olup bittikten sonra Çanakkale'ye davet edilen şairlerden dinlersiniz. Şimdi burada sizinle konuşan sadece ihtiyat zabiti Ahmet Haşim Efendi'dir."* Orhan Veli'nin deyişiyle neler yapmadık şu vatan için, kimimiz nutuk söyledik, kimimiz öldük! Yakup Kadri, Bağdat Hükûmeti'nin Ahmet Haşim'e oraya yerleşmesi konusunda cazip bir teklif sunduğunu, şairin bunu reddettiğini kaydeder. Aslında sadece bu olay bile onun ne kadar vatanperver olduğunu göstermeye kâfidir.

Toplumsal meselelerden uzak durması ve şiirlerindeki kapalılık nedeniyle şiddetle eleştirilen Ahmet Haşim, bu eleştirilere cevap vermek için edebiyatımızdaki ilk derli toplu poetikayı kaleme almıştır. Kendi şiir anlayışını ifade ederken kullandığı açık dil, şiirlerindeki kapalılık ile tezat oluşturur. Haşim'in şiir anlayışını anlatırken kullandığı benzetmeler bugün dahi canlılığını korumaktadır. Ona göre şiir, sözden ziyade musikiye yakındır. Şiirde anlam aramak, bülbülü eti için kesmek gibidir. Onun şiirindeki anlam, defne ormanı ortasına bırakılan bal dolu bir fağfur kavanoz gibidir. Hayaller ve kelime kabileleri vızıltılı arılar misali onun etrafında uçar. Onu bulmak, anlamak, hazmetmek sanıldığı kadar kolay olmayabilir. Çünkü büyük şiirlerin kapıları tıpkı tunç kanatlı, sağlam şehir kapıları gibi sımsıkı kapalıdır. O kapıdan içeri girebilmek bir çaba gerektirir.

Hangi büyük şair hayattayken anlaşılmıştır ya da bir şairi büyük yapan şey anlaşılması mıdır? Ölümünün ardından 87 yıl geçmişken biz bugün Ahmet Haşim'i konuşuyorsak bir sanatçının büyüklüğünü belirleyen tek ölçütün zaman olduğunu ikrar etmemiz gerekir. Kaldı ki Ahmet Haşim'in anlaşılacak gibi bir derdi olmamıştır. O, tıpkı bir bülbül gibi şarkısını söylemiş, dinleyenlerle ilgilenmemiştir. Sanatta daima estetikten yana olmuş ve hayatı boyunca saf şiirin peşinden koşmuştur. Onu bir akımın, hareketin, topluluğun içinde değerlendirmek hata olacaktır. Ateşli gençlerin hevesiyle kurulan Fecr-i Atiye bile Fecr-i Kazip (yalancı fecr) diyerek alay etmiş, beyannamede adı geçse de topluluğun toplantılarına katılmamıştır. Buna rağmen edebiyat kitaplarında onun Fecr-i Ati sanatçısı olarak anlatılması ilginç bir durumdur. Heceyi köylü vezni olarak niteleyip aruzu tercih etse de edebiyatın millî olmasına karşı çıkmamıştır. Ayaş'tan Ankara'ya döndüğü bir gece arabacıdan dinlediği Anadolu türkülerini bütün Servetifünun Edebiyatına tercih edebileceğini dahi söylemiştir. O, gözlemlediği nesneleri kendine özgü bireysel duyusuyla estetize etmekten, kanatlandırdığı kelimeler sayesinde bir özge temaşa etmekten yanadır. Büyük felaketleri yansıtmak gibi bir derdi olmamıştır. Çünkü büyük felaketleri mecazlarla, istiarelerle anlatmanın imkânsız olduğuna ve bunu yapmaya çalışan sanatçının samimiyetini kaybedeceğine inanır. Toplumsal meselelere uzak durmasının sebebi belki de bundan kaynaklanır.

Ahmet Haşim, Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Akademisi) Kadınlar kısmında öğrencileriyle birlikte.

Peki, neydi Ahmet Haşim'i, Ahmet Haşim yapan şey? Hışmı yahut haşmeti miydi? Mesela ihtiyat zabıtlığı günlerinde kendisine selam vermeden geçen bir neferi pataklaması ya da şiirini beğenmediğini dile getiren Yahya Kemal'e Nişli Âgah diyerek Arnavut olduğunu iddia etmesi mi? Aruzu başarıyla kullanması, kulağı ve ruhu okşayan kelimelerin sırrına vakıf olması ya da insana tesir eden gizemli bir atmosfer oluşturmaması mıydı acaba? Hayır, bunların hiçbiri değildi. Onu farklı kılan gözleriydi. Daima parlak, daima zekâ kıvılcımları saçan, bir çift ışıltılı göz... Yakup Kadri, onun mavi gözlerinin ucuyla gülümsediğini söylüyordu. İşte hayata farklı bakan, eşyanın mahiyetini dilediği gibi değiştiren, renkler arasında geçişler yapan, ruhu zincirli olduğu zaman ve mekân sathından çıkarıp uzak ve güzel ülkelelerin ufuklarında seyahat ettiren bu gözlerdi. Yakup Kadri'nin sıradan bulduğu Karşıyaka'yı

ona periler ve hurilerle dolu bir masal ülkesi olarak gösteren Ahmet Haşim'in gözleriydi. Yine Yakup Kadri için "birkaç leyleğin kıyıları cılız sazlarla çevrili su birikintileri etrafında konduğu bir kırdan ibaret" olan Halkapınar, Haşim'in gözlerinden bakılınca "ayın sihrine dalan hayal dolu leyleklerin sü-kûn içinde beklediği" özel bir mekâna dönüşür. Onun gözleri, kara kuru Leyla'da saf güzelliği gören Mecnun'un gözleri gibiydi. Bir gün Ahmet Haşim'in Kadıköy'deki evine giden Abdülhak Şinasi Hisar, hayretler içinde kalır. Çünkü dostu ona konforlu, harikulade bir köşeden bahsetmiştir. Hâlbuki burası üç katlı binanın alt katıdır ve penceresi bile yoktur. Şairin hayal dünyasında bu köhne evin nasıl cennete dönüştüğüne şaşırان Abdülhak Şinasi, kendi kendine şu soruları sorar: "*Şair, dindarın göğe çıkaran seccadesi gibi, senin gök, güneş, deniz, gece, ay, yıldızlar, ilkbahar ve sonbahar ile irtibatını temin edecek penceren nerede? Hani sana sabah güneşinin orkestralarını, gurupların sonadlarını, mehtapların serenadlarını duyuran penceren nerede?*" Gözleri daima görünenin ötesine açılan ufka dikili olsa da Ahmet Haşim, o ince sınırı aşıp metafizik âleme geçememiştir. O, daima bu iki âlemin arasında, yani âraftadır. Her iki âleme de yabancısıdır. Mehmet Kaplan'ın ifadesiyle o, hayatında kaybettiği iki şeye daima özlem duyar: Din ve annesi. Dinî duyguları olsaydı belki de hayatı boyunca hissettiği melalden kurtulacak, nahif ruhu özge yerler, özge temaşalar edecekti. Sonsuzluğun kapısında, eşikte kalmayacak; kendi ifadesiyle mai gölgeli bir beldeden uzak düşüp ayrılık ve sürgüne ebediyen mahkûm olmayacaktı. Ne var ki, o zaman da Ahmet Haşim'in nev'i şahsına münhasır sanatından bahsetmek mümkün olmayacaktı!

Ahmet Haşim'in yabancılık duyduğu meselelerden biri de kendi vücududur. Vücudunun intizamsızlığı nedeniyle kadınların kendisini beğenmeyeceğini düşünür. Bu konuda anlatılan şu anekdot konumuz açısından ilginçtir: *"Bir sabah kapım çalındı, üstümde pijamalar kapıyı açtım. Karşımda şık giyimli bir hanımefendi duruyordu. Ona nazikçe "Buyurun." dedim. Kadın fevkalâde heyecanlıydı ve bana çok hafif bir ses tonuyla "Efendim, bendeniz Ahmet Haşim Bey'in hayranıyım. Eserlerini büyük bir haz ve keyifle okumaktayım. Kendisini bir görmek ve tanışmak istedim, acaba görüşmemiz mümkün müdür? Kadında öylesine derin ve içli bir hayranlık alameti vardı ki Ahmet Haşim deyince eminim kutsal bir kahramandan bahsediyordu. Kendime baktım; kısa boylu, şişman, yaşlı, pijamalar içinde perişan bir adam... Bu adamın şu hanımefendinin aradığı Ahmet Haşim olmadığına emindim. Onun hayallerini yıkmak istemedim ve "Efendim, ben kendilerinin bekçisi olurum, zâtîlileri şehir dışına çıktılar. Dönüşte ziyaretinizi haber veririm." dedim ve onu uğurladım." İki buçuk ay süren ilk evliliği ve bakımını üstlenen Zarife Güzin Hanım'a maaşını bırakmak için ömrünün son deminde yaptığı ikinci evliliği sayılmazsa ömrü boyunca bekâr, eski tabirle "mücerret" kalışının sebebi de şairin beğenilmeme endişesi olsa gerektir. Elif Naci'nin ifadesiyle onda kendini çirkin sananların ızdırabı vardır. Yaşadığı bu azabı bir gün dostu Yakup Kadri'ye şu sözlerle anlatır: *"Dün gece gözüme bir lahza uyku girmedi. Önce şu alnımın çıkıklığını düzeltsem acaba nasıl olurum, dedim. Sonra baktım ki, burnum da küçülmeye, biçime girmeye muhtaçtır. Haydi, onu yaptım farz edelim; ya gözlerimin rengini nasıl değiştirebilirim? Ağzımla yanağım arasındaki yara izini nasıl silebilirim? Ya şu, ya bu derken sonunda kafayı dibinden kesip atmaktan başka çare olmadığını anladım."* (Acaba Ahmet Haşim bugün yaşasaydı bu söylediklerini plastik cerrahlar yapabilir miydi diye insanın aklından geçmiyor değil. Göz rengini lensle değiştirmek ve saç ekimiyle kelliğini gidermek pekâlâ mümkün olurdu. O zaman Haşim'den geriye ne kalırdı?)*

Şairin mizahi bir üslupla dile getirdiği bu sızlanmadan anlaşılacağı üzere vücudundaki en beğenmediği bölüm, başıdır. Nitekim kendisi Yakup Kadri'ye ithafen yazdığı "Başım" adlı şiirinde bu konuyu imgesel bir dille şöyle anlatır: *"Ürkerim kendi hayâlâtımdan,/Sanki kandır şakağımdan akıyor;/Bir kızıl çehrede âteş gözler/Bana güya ki içimden bakıyor./Bu cehennemde yetişmiş kafaya/Kanlı bir lokmadır ancak mihenim,/Ah, ya Rabbi, nasıl birleşti!/Bu çetin başla bu suçsuz bedenim?"* Oysa doktoru Ahmet Haşim ile aynı görüşte değildir. Vefatından kısa bir süre sonra hastasıyla ilgili şunları söyler: *"Kafası ile vücudu arasında adeta büyük bir tezat vardı. Kafası ne kadar sağlamsa vücudu o kadar çürüktü."* Onu ölüm döşegindeyken ziyaret eden Yakup Kadri de vücudunun sarkmış hâlini görür, yüzünde canlılığını kaybetmeyen tek yerin gözleri olduğunu ifade eder. Son demlerinde tedavi için Frankfurt'a giderken bile bu gözler harikuladeliğeler avındadır. Böbreklerindeki kireçlenme yüzünden büyük acılar çekmesine rağmen bu yolculuk esnasında görüp gözlemlediklerini ince zekâsıyla yoğurup okurun önüne sermekten zevk duymuştur.

Ahmet Haşim, altı asırlık Osmanlı çınarının son bulduğu, onun dibinden genç Türkiye Cumhuriyeti'nin filizlendiği bir geçiş döneminde yaşamıştır. Bu dönem toplumun Doğu ile Batı arasında bocaladığı, geleneksel değerlerle yeni değerler arasında sıkıştığı bir zaman dilimini ihtiva eder. Bu, bir kriz ve arayış çağıdır. Ahmet Haşim, içinde yaşadığı bu çağa da yabancısıdır. Pozitivizm üzerine inşa edilen, maddi olanı önceleyen, nesnel bilimi yücelten modern ve Batılı hayat tarzında melale, hüzne, bireysel duyulara yer yoktur. "O Belde"de geçen *"Sana yalnız bir ince taze kadın/ Bana yalnızca eski bir budala/Diyen bugünkü beşer/Bu sefil iştiha, bu kirli nazar,/Bulamaz sende, bende bir mana."* dizeleri bu minvaldedir. Her ne kadar dinî duyguları zayıf olsa da Batı tarzı yaşamın toplumumuzu nasıl kuşattığını konu alan "Müslüman Saati" adlı metni kaleme almak Ahmet Haşim'e nasip olmuştur. Tıpkı Yahya Kemal'in "Ezansız Semtler"i gibi Ahmet Haşim de bizi biz yapan değerlere dikkat çeker. Batı'nın bir gece yarısından diğer gece yarısına uzanan yirmi dört saatlik gününü eleştirir ve ziyada başlayıp ziyada biten, on iki saatlik kısa, yaşanması kolay günlere duyduğu özlemi dile getirir. Müslüman'ın mesut olduğu günler, bu günlerdir. Hayatın henüz bir koşuşturmacaya dönüşmediği, aşkın ve melalin derinlerde yaşandığı zamanlara duyulan özlem, şairin "Bülbül" adlı şiirinde şöyle ifade bulur:

*"Bir gamlı hazânın seherinde
İsrara ne hâcet ey bülbül
Bil, kalbimizin bahçelerinde
Cân verdi senin söylediğin gül!"*

*Savrulmada gül şimdi havâda,
Gün doğmada bir başka ziyâda..." (Ahmet Haşim)*

Divan edebiyatının ağır eleştirilerle itibarsızlaştırıldığı, Batı'dan gelen rüzgârın köklerimiz sarstığı bir dönemde böyle bir şiir yazması Ahmet Haşim'in şarklı mizacının bir göstergesi olarak okunabilir. Şairimiz, bir mülakatında Divan şiirini şöyle savunur: *"Ben derim ki Şinasi'den evvelki edebiyat Şinasi'den sonraki edebiyattan daha az suni ve daha çok samimidir. Şüphe yok ki her iki-si de birer taklit edebiyatı idi. Fakat birinin taklit ettiği bir şark idi. Bu kavmin hicret yollarına tesadüf etmiş aşına bir şark. Diğerinin taklit ettiği ise yabancı bir garp ve yabancı bir garp hassasiyeti idi."* Ahmet Haşim'in Tanzimat edebiyatını "kültür köleleşmesi" olarak niteleyen Sezai Karakoç'la aynı noktada olması ilginçtir. Edebiyatta yerli ve millî olmanın sadece hece ölçüsü, sade dil, halk şiiri nazım biçimleri gibi yüzeysel meseleler üzerinden tartışıldığı bir dönemde Ahmet Haşim'in Divan şiirine sırtını dönmemesi, onu Tanzimat edebiyatından "daha az yapmacık ve daha çok samimi" bulması çağını aşan bir algılama biçimidir. Ne var ki Ahmet Haşim, zamanın değiştiğinin, kuğunun son şarkısını söyleyip gittiğinin farkındadır. Bu bağlamda "Bülbül" şiirini Divan şiirine yakılan bir ağıt olarak alımlamak mümkündür. Hüzün dolu bir sonbaharın seherinde, kalbin derinliklerindeki bahçelerde bir bülbül ötmektedir. Bülbül ile özdeşim kuran şair, gülünü aramaktadır. Divan şiirinde sevgilinin sembolü olan gül, Ahmet Haşim'in şiirinde çağrışıma açık bir imgeye dönüşür. Şiirde gül, hem divan şiirinin estetiğini hem de şairin gece boyu duyumsadığı hayali sevgilisini temsil eder. Günün doğması ise Divan şiirinin yerini Batı'dan gelen yeni şiir anlayışına bırakması anlamındadır. Batı'nın bilim ve sanat anlayışındaki değişimin temelinde yer alan aydınlanma, şiirde ılık imgesiyle belirir. Bu, gülün yani Divan edebiyatın savrulduğu "başka bir zıya"dır. Öte yandan günün doğması, şairin tatlı hayallerini savurmuş, onu yeniden yaşadığı -haz etmediği- zamana döndürmüştür.

Hakkında yapılan tartışmalar, zamana direnen şiirleri, günlük hayatta herkesin baktığı ama kimsenin göremediği detayları konu alan nesirleri, çarpıcı benzetmelerle zihinlere naksettiği poetikası ile Ahmet Haşim 20. yüzyıl Türk edebiyatının iz bırakan sanatçılarından biridir. Şiirde anlamı geriye iten, bireysel duyuları, istençsiz belleği ve musikiyi önemseyen tavrı, Batı şiirinden edindiği tecrübeyi gelenekten kopmadan ve özgün bir tarzda şiirine taşıması Ahmet Haşim'i modern Türk şiirinin kurucularından biri yapan özelliklerdir. Hayatı boyunca sadece 92 adet şiir yazmış bir şairin böyle büyük bir etki alanına ve şöhrete sahip olması hayata bir yabancının gözüyle, Tanpınar'ın tespitiyle primitif (ilkel) bir gözle bakabilmesiyle açıklanabilir.

Sonuç olarak Ahmet Haşim, sanatındaki gücünü, gözlerinden başka bir deyişle eşyaya sıra dışı bakışından alır. İnci Enginün'ün ifadesiyle onun hayal gücü gerçeği ve hayat tecrübelerini bir sihirbaz gibi değiştirir. Bu farklı bakışı, alışmanın seline kapılmayıp hayat karşısındaki hayret duygusunu korumasına borçludur. Bu noktada şairin son günlerinde kendisini kastederek söylediği "Şairlerin en garibi öldü." ifadesi manidardır. O, hiç alışmadığı maddi dünyada tıpkı bir sûfi gibi gurbette olduğu hisseder. Ne var ki dinî duygulardan uzak olması onun asıl vatanının neresi olduğu sorusunu muallâkta bırakır. Bu yüzdendir ki, daima eşiklerde, sınırlarda yaşamış; müphemiyetten beslenen bir sanat anlayışına sahip olmuştur. O, şen şakrak kahkahaların yükseldiği sıcak bir yuvaya yabancısıdır, Bağdat'tan geldiği için İstanbul'da yabancısıdır, eşyayı metalaştıran modern dünyanın yirmi dört saatlik zamanına yabancısıdır, rengârenk hayalleri duyumsayan ruhu realitenin sıradanlığına yabancısıdır. Şehvani duyguları tatmin etmenin aşk olarak adlandırıldığı, gülün modern hayatın ışıklarında can verdiği, bülbülün anlaşılmadığı aşksız ve melalsiz zamanlara yabancısıdır. Bu yüzden onun gözleri, bir yabancının gözleridir. Aziz şair, ruhun şad olsun.

Selim ÜMÜTLÜ
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Yararlanılan Kaynaklar:

- Akay, Hasan (2009). *Şiire Yeniden Bakmak*. İstanbul: Akademik Kitaplar Yayınları.
- Akyüz, Kenan (1979). *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri*. Ankara: AÜ DTCF Yayınları.
- Ayvazoglu, Beşir (2016). *Ömrüm Benim Bir Ateşti*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Enginün, İnci (2016). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Güzel, Sahre (2008). "Bedenin Kıskaçındaki Ruh-Ahmet Haşim ve Başım Şiiri", *Yediiklim dergisi*, S.221, ss. 57-60.
- Kaplan, Mehmet (2017). *Şiir Tahlilleri 1*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri (2018). *Gençlik ve Edebiyat Hatıraları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kocaoğlu, Hatice (2010). *Ahmet Haşim Şiirlerinde Zaman*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Okay, Orhan (2013). "Ahmet Haşim" TDV İslam Ansiklopedisi (C.2, ss.88-89). İstanbul: TDV Yayınları.
- Safi, İhsan (2015). "Ahmet Haşim", *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Editörler: Âlim Gür-Ertan Engin, Ankara: Akçağ Yayınları, 38-46.
- Tökel, Dursun Ali (2019). *Divan şairi diyor ki*. İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Tökel, Dursun Ali (2017). "Divan Şiirine Değinileriyle Ahmet Haşim" *Hece dergisi*. S.241, ss.244-249.
- Gündüz, O.(2009). "Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı. "Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı, Editör: Ramazan Korkmaz, Ankara:Grafiker Yayınları.

AHMET HAŞİM'İN HAYATINDAN KESİTLER

1887: Fizan Mutasarrıfı Arif Hikmet Bey'in oğlu olan Haşim, Bağdat'ta dünyaya geldi. Babasının Arap Vilayetlerinde sürdürdüğü memuriyeti sebebiyle çeşitli yerlerde ilk öğrenimini tamamladı ve Arapça öğrendi. Çocukluğunu herhalde hastalıklı bir anne ile karısının bu hastalığından daima üzüntü duyan bir babanın hüznü arasında karanlık ve sessiz olarak geçirdiği tahmin edilebilir.

1894: Annesi Sâre Hanım öldü.

1895: Babası Arif Hikmet Bey tarafından İstanbul'a getirildi ve Türkçe öğrenmesi için Numûne-i Terakki Mektebine verildi.

1896: Galatasaray Mekteb-i Sultânîsine geçti.

1901: İlk şiiri olan *Hayal-i Aşkım*, henüz 14 yaşındayken Ömer Seyfettin'in de yazdığı *Mecmua-i Edebiye*'de yayımlandı.

1907: Mekteb-i Sultânî'den (Galatasaray Lisesi) mezun oldu. Mezuniyetinin ardından Osmanlı İmparatorluğu'nun bütün inhisarını elinde bulunduran Reji İdaresi'nde bir süre memur olarak çalıştı.

1909: Sanata ve edebiyata olan ilgisi Galarasaray Lisesinde başlayan şair, Fecr-i Âtî hareketine katıldı.

1910: Mekteb-i Hukuk'ta eğitim almaya devam eden Ahmet Haşim, İzmir Sultanisi'nde Fransızca öğretmenliğine atandıktan sonra hukuk öğreniminden vazgeçerek İzmir'e yerleşti.

1914: Daha sonra İstanbul'da Maliye Nezaretinde çevirmen olarak görev yaptı. I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla dört yıl ihtiyat zabiti olarak Yakup Kadri Karaosmanoğlu'yla birlikte savaşa katıldı.

1918: Savaş sonrası Düyun-ı Umumiye İdaresine, bu kurumun dağılmasının ardından ise Osmanlı Bankasına girdi. Memuriyet hayatına devam ederken "Akşam" ve "İkdam" gazetelerinde fıkralar, tenkitler ve kronikler yazdı.

1920: En tanınmış şiiirlerinden olan *Merdiven*, *Şebab* mecmuasında yayımlandı.

1921: "Dergâh" adlı dergide yayımladığı şiiirlerinin bir kısmını "Göl Saatleri" adlı kitapla okurların beğenisi-ne sundu. Şiiirinin eleştirilmesi üzerine Şiiir Hakkında Bazı Mülâhazalar başlıklı poetikasını yazarak temsil ettiği şiiir anlayışını savundu. Hatice Muazzez Hanım'la olan evliliği çok kısa sürdü. (1 Temmuz-9 Eylül)

1924-1932: Böbrek rahatsızlığı sebebiyle 1924 ve 1926'da Paris'e gitti, daha sonra da 1932'de Frankfurt'a gitti ve iyileşmeden Türkiye'ye geri döndü.

1933: Ahmet Haşim, hayatının son deminde Kadıköy'deki evinde kendisine bakan Zarife Özgünlü ile ikinci evliliğini yaptı. (17 Mayıs) Bu evlilik, Haşim'in bir ay sonra vefatıyla son buldu. Yaşamının son yıllarını hastalıklarla geçiren şair, 4 Haziran'da, Kadıköy'deki evinde 49 yaşındayken vefat etti. Mezarı Eyüp Sultan Camii yakınındadır.

Eserleri: Göl Saatleri (1924), Piyale (1926), Bize Göre (1928), Gurabehane-i Laklakân (1928), Frankfurt Seyahatnamesi (1933), Bütün Şiiirleri (1987)

Kaynak: Anadolu Ajansı, Haşim: Ömrüm Benim Bir Ateşti (Beşir Ayvazoğlu)

Yayına Hazırlayan: Buket Çankesen (11/B)

MÜTHİŞ FENALIK: AHMET HAŞİM'İN PARİS SEYAHATI

Paris, Tanzimat'tan sonra Türk aydınlarının kara sevdalı oldukları şehirdi. Hoca Tahsin Efendi'nin "Âleme gelmiş sayılmaz gelmeyenler Paris'e mısraı, bu sevdayı güzel özetler. 1860'lardan itibaren aşağı yukarı yüz yıl boyunca Türk aydınları için hürriyetin, düşüncenin, sanatın, edebiyatın kutsal şehri Paris'ti; ilk fırsatta soluğu orada almak için can atar, hatta bazıları Paris sokaklarında iş-portacılık yapmayı kendi ülkelerinde önemli bir adam olmaya tercih ederlerdi. Sırf Paris kaldırımlarını çiğnemiş olmak bile bir zamanlar hatırı sayılır bir itibar kazandırır. Malumdur ki Ziya Paşa ve Namık Kemal 1867'de Paris'e kaçıp orada Genç Osmanlılarla bir araya gelmişlerdir. Yahya Kemal henüz 19 yaşındayken Paris'in yolunu tutmuş, İstanbul'un kıymetini orada anlamıştır. Yahya Kemal'in "Eve Dönen Adam" olmasında "Paris" önemli rol oynamıştır. Necip Fazıl'ın devlet bursuyla Paris'e giderken fesini denize attığını ve oradaki bohem hayatının ürünü olan "Kaldırımlar" şiirini hepimiz biliriz. Ahmet Haşim'in Paris macerası da oldukça ilginçtir.

A.Haşim, "Paris'i Görmüş Zat" başlığıyla 1920'de kaleme aldığı bir yazısında, Paris'e methiyeler düzen Yahya Kemal'e demediğini bırakmaz. Kader bu ya, dört yıl sonra Osmanlı Bankası'ndan

aldığı ikramiyeyle kendisi de Paris'e gider. Ne var ki; yazar, çizer, ressam tairesinin hayran kaldığı şehir kendisine hayal kırıklığı yaşatmış, döndüğünde anılarını yazmaktan bile imtina etmiştir. M. Selim Gökçe'nin ifadesiyle, "*Haşim'in Paris izlenimlerini yazmamasının nedenlerinden biri Paris'i Görmüş Zat yazısındaki eleştirinin kendisine de yöneltmesinden duyduğu endişeyse de, biri de çok tatsız biten bu seyahati hatırlamak istememesidir.*"

A. Haşim'in Paris dönüşünde parasızlık yüzünden ciddi problemler yaşadığını o dönemde gönderdiği mektuplarından anlıyoruz. Halil adındaki arkadaşına Paris'ten yazdığı 19 Temmuz 1924 tarihli mektupta, 5 Ağustos'ta Marsilya'dan hareket edecek vapurla dönebileceğini bildirerek telgrafla 1000 frank göndermesini rica eden Haşim, istediği para gelmeyince Hayri adındaki arkadaşına da tayyare postasıyla mektup üstüne mektup göndermiş. Panik hâlinde yazıldığı için bazı bölümleri zor okunan bu mektuplardan anlaşıldığına göre, Venedik'te kaldığı otelin ücretini bile ödeyemeyecek duruma düşen

zavallı şair, her gün bankalara uğrayarak paranın gelip gelmediğini sormuş, sürekli olumsuz cevap aldığı için büyük bir korkuya kapılmıştır. Mektuplardan birindeki şu cümleleri, yaşadığı endişenin büyüklüğünü göstermektedir: "*Paranın havalesini geciktirmekle hayatımın en müthiş günlerini bana yaşattın. Benim için en müthiş felaketleri isteyenlerin arzusunu bilmeyerek yerine getirmiş oldun. Ben bu dakikada bir insana mukadder olabilecek ızdırabın azamisini çekmiş bulunuyorum.*"

Ahmet Haşim bu seyahati nasıl hatırlamak istesin ki... Venedik'te parasızlık yüzünden mahsur kalmış, hatta Hotel Terminus'un ücretini bile ödeyemeyecek duruma düşmüş. Marsilya'dan kalacak olan vapurla dönebilmek için arkadaşları Halil ve Hayri Bey'den mektup yazarak istediği 1000 frangın banka havalesiyle gelmesini günlerce beklemiş. Mektuplardan birindeki şu cümleler, şairin yaşadığı endişenin büyüklüğünü gösteriyor: *"Paranın havalesini geciktirmekle hayatımın en müthiş günlerini bana yaşattın. Benim için en müthiş felaketleri isteyenlerin arzusunu bilmeyerek yerine getirmiş oldun."*

Kaynak: Beşir Ayvazoğlu, Saatler, Ruhlar ve Kediler, Ahmet Haşim Venedik'te nasıl mahsur kaldı?, Kapı Yay., ss. 204-214.

Yayına Hazırlayan: Selen Faydacı (11/C)

EFENDİM BEN BEKÇİLERİ OLURUM!

Bir sabah kapım çalındı, üstümde pijamalar kapıyı açtım. Karşımda şık giyimli bir hanımefendi duruyordu. Ona nazikçe "Buyurun." dedim. Kadın fevkalâde heyecanlıydı ve bana çok hafif bir ses tonuyla "Efendim, bendeniz Ahmet Haşim Bey'in hayranıyım. Eserlerini büyük bir haz ve keyifle okumaktayım. Kendisini bir görmek ve tanışmak istedim, acaba görüşmemiz mümkün müdür? Kadında öylesine derin ve içli bir hayranlık alameti vardı ki Ahmet Haşim deyince eminim kutsal bir kahramandan bahsediyordu. Kendime baktım; kısa boylu, şişman, yaşlı, pijamalar içinde perişan bir adam... Bu adamın şu hanımefendinin aradığı Ahmet Haşim olmadığına emindim. Onun hayallerini yıkmak istemedim ve "Efendim, ben kendilerinin bekçisi olurum, zâtîlileri şehir dışına çıktılar. Dönüşte ziyaretinizi haber veririm." dedim ve onu uğurladım.

Kaynak: Dursun Ali Tökel, *Divan Şairi Diyor ki*, s. 84

AHMET HAŞİM'İN YAHYA KEMAL İLE MÜNASEBETLERİ

Bir gün Sirkeci'deki bir lokantada yemek yerken Haşim'e nasıl bir şiirin peşinde olduğunu uzun uzun açıklayan Yahya Kemal, o günkü buluşmayı şöyle anlatır: "Ben anlatıyordum, o dinliyordu. Yüzündeki değişmeden derdimi anlatacak adamı bulduğumu anladım. Dinledi ve sonra elini masaya vurarak 'Yahya Kemal, şiir işte bu söylediğinizdir, bu akşam gözüm açıldı.'" dedi. Beni çok kimse dinlemiş, tasdik etmiş, fakat hiçbiri anlamamıştı. Ahmet Haşim ne demek istediğimi hemem kavramıştı. O günden sonra dost olduk.

Ne var ki ilk günlerdeki buluşmalara ve samimi görüşmelere rağmen, başından itibaren iki şairin yıldızları pek barışmamıştır. Bu anlaşmazlığın sebebini şiir anlayışlarındaki farka

da bağlamak mümkündür. Nitekim bir gün Ahmet Haşim, Y. Kemal hakkında "Azizim, bu adam şiiri hende-seye sokmak istiyor." diyerek tepkisini dile getirmiştir. Aslında araları açılmadan önce iki şair birbirilerini beğenmektedirler. Ne var ki bu durum sonradan tersine döner. Yahya Kemal'in Haşim'in şiirinden bahsederken "Nesir (düzyazı) yazsa daha iyi olur." demesi ve "Göl Saatleri" hakkında tek satır bile yazmamış olması Ahmet Haşim'de bir kırgınlığa yol açmış olmalıdır. Haşim, gıyabında kendisinden hep "Arap Haşim" diye söz eden Yahya Kemal'i yazılarında sık sık iğnelemiştir. Haşim'e göre "Nişli Âgâh", yani 'Yahya Kemal', Arnavut'tur.

Cahit Tanyol, birlikte yedikleri bir yemek sırasında Yahya Kemal'in Haşim'i övmekle söze başladığını, 'İyi şairdir, beni iyi anlamıştır. Fakat Türkçeyi sonradan öğrendiği için şiir dili bozuktur.' dedikten sonra Piyale'nin Mukaddime'sindeki "Zannetme ki güldür ne de lâle" mısraının, "Zannetme ne güldür ne de lâle", "Karşında şu gülgün piyâle" mısraının da "Karşında şu gül renkli piyâle" olması gerektiğini söyler. Şiirlerindeki Türkçe yanlışlıklarını sıraladıktan sonra ne münafıklığını bırakır ne de ikiyüzlülüğünü. İncelikten nasipsiz olduğunu, insanların yüzüne karşı başka, arkasından başka konuştuğunu, kendisine asla güvenilmeyeceğini vb. anlatır. Cahit Tanyol, 'Akşamüstü eve dönerken Ahmet Haşim, içimde toz olmuştu.' diyor.

Ahmet Haşim'in Yahya Kemal'e gönderdiği bir mektuptan, aralarındaki dargınlığın laf getirip götürren müşterek bazı ahablar yüzünden sürüp gittiği anlaşılmaktadır. Her şeye rağmen Ahmet Haşim'in Yahya Kemal'i sevdiğini ve şiirlerini beğendiğini gösteren hatıralar da mevcuttur. İki şairin birbirlerinden ne ölçüde etkilendikleri ise ayrı bir araştırma konusudur. Ahmet Haşim'in son şiirlerinde Yahya Kemal'in etkisi açıkça hissedilir. Yahya Kemal'in de bazı söyleyişlerinde Haşim'ce bir duyuş ve eda sezilmektedir. Yahya Kemal'in de bazı söyleyişlerinde Haşim'ce bir duyuş ve eda sezilmektedir. Sermet Sami Uysal, Yahya Kemal'in vefatından sonra odasını toplarken masasının üzerinde Ahmet Haşim'in bir şiir kitabını bulduklarını söyler.

Kaynak: Beşir Ayvazoğlu, *Yahya Kemal: Eve Dönen Adam*, Kapı Yay., ss. 16-20

Yayına Hazırlayan: Sultannur Özkader (11/B)

AHMET HAMDİ TANPINAR AHMET HAŞİM’İ ANLATIYOR

Hemen her gidişte günün yeni bir vakasıyla karşılaşırđık. Haşim kedisine kızar ve birkaç yavrusuyla beraber onu kovar. O gün matrud (kovulmuş) kedinin bütün huysuzluklarını dinlerdiniz, ertesi günkü ziyaretinizde aynı kediyi ayaklarınıza sürünür görünce, izahat verirdi: Barıştık. İki gün sonra vak’a emektar hizmetçisi ile tekrarlanırdı. Hayvanları çok sever ve onlara kıyamazdı. Evime canlı giren tavuk, kendi kendine ölmeye mahkûmdur, derdi ve sonra bir tavuk için bu kendi kendine ölmeyi pek hazin bulmuş olacak ki, ‘bîcâre’ diye acırdı.

Ara sıra azil (uzaklaştırma) ve nasb (terfî etme) hadiseleri de olurdu. Dostlarından birine kızar, onu dostluğundan azleder, hiddeti geçince tekrar eski mevkiine iade ederdi. Şurasını söyleyelim ki, bunlar hep aynı isimler üstünde olurdu. Sonuna doğru bir dost antolojisi yaptığını işittim.

Hastalığın iyiden iyiye kemirdiğı bu vücuttan yaşamak sevgisi, sonsuz bir kudret senfonisi hâlinde taşırdı. Hasta görünmekten, şikâyetten hoşlanmazdı. En dermansız anlarında bile doktorlarını sadece bir dost gibi kabul etmeğe çalışır, misafirlerini güler yüzle karşılamaya ve onlarla hiçbir şey yokmuş, en tabii zamanlarda imiş gibi konuşmak isterdi. Garibi bu ki muvafak da olurdu...

Kaynak: İsa Kocakaplan, *Ahmet Haşim*, TEV Yay. s. 23. (Aktaran)

Yayına Hazırlayan: Şeydanur Koca (11/B)

AHMET HAŞİM HAKKINDA MERAK EDİLENLER

Edebiyata nasıl adım attı?

Haşim'in sanat ve edebiyat meseleleri ile ilgilenmeye başlaması Galatasaray'daki öğrencilik yıllarına rastladı. Burada devrinin ünlü isimleri arasında bulunan Arapça muallimi Zihni Efendi, Farsça muallimi Acem Feyzi, edebiyat muallimleri Tevfik Fikret ve Müftüoğlu Ahmed Hikmet beylerden faydalandı. Yine burada, sonraları her biri edebiyat alanında şöhret yapacak olan Hamdullah Suphi, İzzet Melih, Emin Bülent ve Abdülhak Şinasi ile de yakın mektep arkadaşı oldu. Sanata ve edebiyata meraklı bu çevre içinde şiirle uğraşan Haşim'in bilinen ilk manzumesi "Hayâl-i Aşkım", 7 Mart 1901 tarihli Mecmûa-i Edebiyye'de neşredildi. Bu şiirle beraber, daha sonraki iki yıl içinde çıkan on beş şiirinde, kısmen Muallim Nâci ve Abdülhak Hâmid, daha çok da Fikret ve Cenab'ın tesirleriyle şiir yazmaya devam etti.

Şair, neden “Arap Haşim” olarak anılmıştır?

İstanbul'a geldiğinde Türkçe bilmeyen Haşim, Arapça konuştuğu için aşağılandı. Öğrenciler onu "Arap Haşim" diye çağırdılar. Haşim, konuşmasıyla alay edilmesinden ötürü günden güne içine kapandı ve okulda çevresiz kaldı. Öğretmeni Müftüoğlu Ahmet Hikmet onu şair diye çağırmaya başlayınca, Haşim şiire yöneldi. Araplığı ikide bir yüzüne vurulan Haşim için bu çok önemli bir tutamak oldu. Gitgide şiir tek meşgalesi durumuna geldi....

Şiirlerinde hangi edebî akımın etkisi görülür?

Hâşim'in şiiri, Batılı sembolist-empresyonist akımın tesiri altında, netlikleri silinmiş, gölgelenmiş, karartılmış tablolar gibiydi. Hemen hepsinde derin bir melankoli, müphemlik, uzak ve meçhul diyarlara duyulan nostalji ve çok defa psiko-analitik yorumlara muhtaç renkler ve mûsiki hissediliyordu.

Ahmet Haşim'in şiirlerinde “Akşam” teması neden çok işlenmiştir?

Hâşim'in çocukluğu Bağdat'ta, aksi ve sinirli bir baba ile duygusal, merhametli ve oldukça duyarlı bir anne arasında geçmişti. Dicle kenarındaki yaşamı boyunca babasından bulamadığı sıcaklığı ve sevgiyi anneye tamamlamaya çalışan Haşim için anne, çocukluğun bir parçasıydı. Haşim annesiyle beraber çıktıkları Dicle gezintilerini bir şiirinde şöyle anlatır:

*“Bir hasta kadın,
Dicle'nin üstünde, her akşam
Bir hasta çocuk gezdirerek çöllere gül-fâm
Sisler uzanırken, o senin doğmanı bekler.”*

Ahmet Hâşim'in şiirlerinin şekillenmesinde en önemli etkenlerden biri yaşadığı çocukluk yıllarında bulunduğu ortamı. Bunu annesi, Bağdat geceleri ve Dicle kıyıları takip etti. Hâşim'in taşıdığı şair duyarlılığının temeli çocukluk yıllarında annesi vasıtasıyla atıldı. Nitekim şair, estetik gücünü annesiyle arasındaki güçlü sevgi bağına ve ilk anılarının kaynağı olan Bağdat'a borçluydu. Şair, akşamı ve hüznü buralarda tanıdı. Öte yandan erken yaşta annesini kaybeden Haşim'i, bir ömür boyu rahatsız eden bir başka hakikat de kendisini beğenmemesidir. Belki de bu nedenlerle Haşim, aydınlık ortamlardan ve güneşten hoşlanmaz Bu iki mevzu, Haşim'in sanat anlayışındaki akşam esintilerini bir nebeze de olsa açığa çıkarır.

“Bir Günün Sonunda Arzu” şiiri neden edebiyat dünyasında tartışmalara neden olmuştur?

İlk kez 1921 yılında Dergâh'ta yayımlanan ünlü "Bir Günün Sonunda Arzu", özellikle yazıldığı dönemde anlamsız ve kapalı bulunmuştu. Haşim, şiirin gördüğü tepki üzerine, şiirde anlam ve açıklık konusunu ele alan ve daha sonra Piyâle önsözü olarak "Şiir Hakkında Ba'zı Mülâhazalar" adıyla da yayımlanan "Şiirde Ma'nâ" adlı bir yazı kaleme almak gereğini duymuştu. Bu yazıda Haşim, şiir için anlamın ve açıklığın mutlaka ilk anda gerekli öğeler olmadığını, asıl aranması gereken şeyin müzikalite olduğunu vurgulayarak söz konusu şiirini savunmuştu. ***“Şiirde anlam aramak, eti için bülbülü öldürmeye benzer.”*** Düşüncesi makalenin en çarpıcı bölümlerinden biriydi. Bir Günün Sonunda Arzu şiiri daha sonra Orhan Veli tarafından büyük eleştirilere maruz kalmış ve hatta şair bu şiiri alaya alan bir de parodi yazmıştı.

Ahmet Haşim'in toplumsal meselelere karşı duruşu nasıldı?

O, son devir edebiyatımızın cemiyet meseleleri ile en ilgisiz şairiydi. Bilhassa şöhretini yaptığı yıllarda, Türk toplumunun içinde bulunduğu çalkantılar ve çağdaşları olan diğer şairlerin katıldıkları siyasi-fikri akımlar göz önüne alınırsa, onun bu tarafı daha da dikkati çekiyordu.

Şiirleri kadar dikkat çeken nesirlerinin karakteristik özelliği neydi?

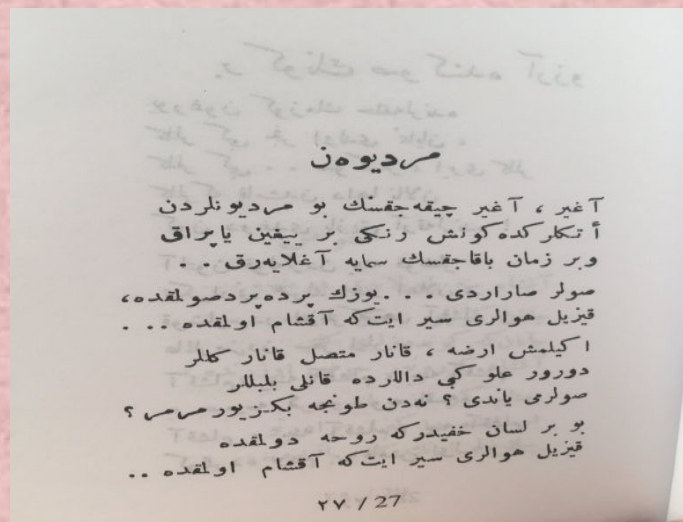
Ahmet Hâşim'in nesirleri (düzyazıları), şiirinden farklı bir karakter gösterirdi. Bu yazıların açık, berrak, nispeten sade, nükteli hatta müstehzi bir ifadesi vardı. Nesirlerinde de şiirlerindeki kadar kelime seçiminde titiz olan Hâşim, küçük obje ve vakalardan hareket ederek, fazla derinliği olmayan bir perspektiften yakaladığı dış dünya intibalarını naklederdi. Fıkralar, edebî tenkitler ve seyahat notlarının sağlığında neşredilenleri, her zaman beğenilmiş ve aranmıştı.

Kaynaklar:

<https://www.fikriyat.com/galeri/edebiyat/10-soruda-aksam-sairi-ahmet-hasim/7>

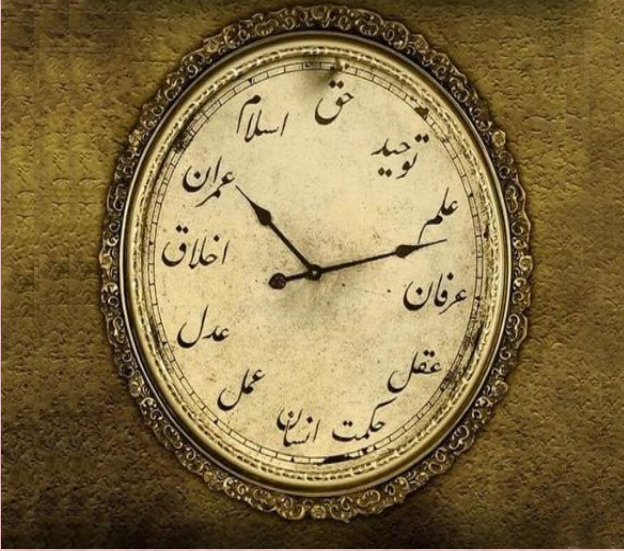
Haşim: Ömrüm Benim Bir Ateşti (Beşir Ayvazoğlu)

Yayına Hazırlayan: Damla Sadıklı (11/B)

-İKTİBAS- AHMET HAŞİM'İN NESİRLERİNDEN (DÜZYAZILARINDAN) SEÇMELER

-Müslüman Saati'nden-

Müslüman gününün başlangıcını şafağın parıltıları ve nihayetini akşamın ziyaları tayin eder. Zaman sonsuz bahçe ve saatler orada açan, gâh sağa gâh sola meyleden güneşten rengârenk çiçeklerdi. Yabancı saati kuşatmasından evvel bu iklimde, iki ucu gecelerin karanlığıyla simsiyah olan ve sırtı, çeşitli vakitlerin kırmızı, sarı ve lâcivert ateşleriyle yol yol boyalı, azîm bir canavar halinde, bir gece yarısından diğer bir gece yarısına kadar uzanan yirmi dört saatlik “gün” tanınmazdı. Ziyada başlayıp ziyada biten, on iki saatlik, kısa, hafif, yaşanması kolay bir günümüz vardı. Müslüman’ın mesut olduğu günler, işte bu günlerdi; şerefli günlerin olaylarını bu saatlerle ölçtüler. (...) Şimdi heyhat, eski “saat”le beraber akşam da, fecir de bitti. Birçoklarımız için fecir, artık gecedir ve birçoklarımızı

zı güneş, yeni ve acayip bir uykunun ateşlerinden, eller kilitli, ağız çarpılmış, bacaklar bozuk çarşaf-lara dolanmış, kıvranırken buluyor. Artık geç uyanıyoruz. Çünkü hayatımıza sokulan yeni ve fena günün eşiğinde çömelmiş, kin, arzu, hırs ve haset sürülerinin bizi ateş saçan gözlerle beklediğini biliyoruz. Artık fecri yalnız kümeslerimizdeki dargın ve mağrur horozlara bıraktık. Şimdi Müslüman evindeki saat, başka bir âlemin vakitlerini gösterir gibi, bizim için gece olan saatleri gündüz ve gündüz olan saatleri gece renginde gösteriyor. Çölde yolunu şaşırırlar gibi biz şimdi zaman içinde kaybolmuş kimseleriz. *Ahmet Haşim- Müslüman Saati, 16 Mayıs 1921, Dergâh Dergisi*)

-Frankfurt Seyahatnamesi'nin Mukaddemesi'nden-

Seyahatname okumanın tadını öteden beri bilirim. Bütün çocukluğum onları okumakla geçti. Kış geceleri, dışarıda rüzgâr ulurken, bir gaz lambasının ışığını göz bebeklerimde iki altın nokta gibi taşıyarak, zengin bir ateş karşısında, rahat bir koltukta okuduğum o Afrika ve Amerika seyahatnamelerinin masum ve namuslu üslubundan aldığım tadı bana pek az edebiyat eseri verebilmişti.

-Gece ve Kimildamayan Işıklar-

"Gece, her çeşit kuruntunun kafatasımızın kovuklarından çıkıp hakikat çehreleri takınarak sürü sürü ortaya dağıldığı, yeri ve göğü tuttuğu saattir. Uyku, geceye bir panzehir gibi dâhil olmasa, insan, karanlıklar içinde duyacağı ve göreceği şeylerle kolayca aklını oynatabilir. Uykusu kaçmış bir adam, oturduğu odanın penceresinden kendi bahçesine bile bakamaz; çitlerin genişlediğini, demirlerin, taşların, ağaçların, çiçeklerin en akla gelmez şekillere dönüşerek bir şeyler fısıldaşmakta olduklarını, tüyleri ürpererek görür. (...) Ölüm, canları gece alır, acılar gece çözülür, kaza ve kadar gece işini görmeğe koyulur.

Gece korku vaktidir. Göz artık vazifesini yapamadığı için yanlış şeyler görmeye başlar. Her gölge oyunu, her ot titreyişi, her yaprak kımıldayışı bir düşman yaklaşması hissini verir. Sinirlerin diken diken olduğu bu karanlık saatlerde hayvanların birçoğu için toplanmaktan, tünemekten veya ine çekilip uzatmaktan ve yatmaktan başka yapacak bir iş yoktur. Elektriğin keşfine rağmen medenî şiir, vahşi şiir gibi hâlâ gece başlangıcının getirdiği hüzünden ve karanlığın uyandırdı-

ğı faciadan bahseder. Gecenin karanlıkları içinde seyyah nedir? İnine girmemiş, yolunu şaşırmış ve her an düşmanın pençesine şikâr olmak tehlikesine maruz kalmış titrek ve zavallı bir hayvandır. Vagonların çelik şangırtısı veya geminin uskur gürültüsü içinde, esrarengiz bir talih işaretine doğru giden bir yolcu için sahilin her kımıldayan ışığı, yerlerini ve âdetlerini değiştirmeye lüzum görmemiş makul insanların mesut bir toplanma noktasıdır. Yolcu o ışıklara baktıkça kendisini siyah rüzgârlar eline düşüren deliliğini düşünür ve uzaklarda bıraktığı ılık bir oda ile dost bir lambayı içi sızlayarak hatırlar.

-Sinek-

Sinekten nasıl kurtulmalı? Ne memleket, ne iklim değiştirmek, ne de her tarafı cilâlı ceviz tahtalarla parıl parıl yanan Avrupa ekspresiyle seyahat etmek bunun için kâfi değil! Öğle yemeğinden sonra sinirlerim uyuştı, ufak bir uyku kestireyim diye kompartımanımda uzandım. Havada vızıltıdan kareler, üçgenler, daireler, helezonlar çizen on, on beş sinekten bir tanesi beni gözüne kestirdi; süzülüp dudağımın bir kenarına kondu ve bir kurşun ağırlığıyla etime yapıştı. Herkes gibi sineklerin ahlâkını az çok bilirim, onlara zıt gitmeğe gelmez. Bana musallat olanın teslimiyetimi görüp nihayet defolacağına umarak kımıldamadım ve müthiş bir sabırla benden uzaklaşmasını bekledim. Ne gezer! İğrenç böcek, düşüncemi anlamış ve sinirlerimin tahammül kabiliyetini ölçmek istiyormuş gibi, gitmek şöyle dursun, yarım harap ettiği sinirlerimi son haddine kadar aşındırmak için konduğu yerde daha derin yerleşerek, ıslak hortumu ve soğuk bacaklarıyla derimin üzerinde ağır ağır; küçük küçük ürperici daireler çizmeye koyuldu. İşkenceler Bahçesi isimli kitapta anlatılan Çin azaplarını kat kat geçen bu müthiş işkence altında fazla dayanamadım. Kırılan bir zemberek gibi bir an içinde bütün sabrım boşandı, gözüm karardı, acayip, siyah ışıklar görmeye başladım ve bütün irademi kaybederek can havliyle kalkıp var kuvvetimle havayı tokatladım. Fakat boş. o andan itibaren sinekle aramda baş döndürücü bir inat kavgası başladı: Ben çabaladıkça, o bir an için havalanıyor ve elimi hareket kavsi bitince, sanki gülerek süzüle süzüle aynı yere gelip konuyor ve etimin üzerinde başladığı işkenceye rahatça devam ediyordu. Başım dönmeye başladı, çıldırmış gibi yerimden fırladım ve kompartımanımı muzaffer sineğe terk ederek kendimi koridorlara atmaktan başka bir kurtuluş çaresi bulamadım.

-Bir Zihniyet Farkı-

"Yalan" büyük bir kıymettir. Zamanlarının en medenisi ve medeniyetleri, ruh itibarıyla, bugün bile erişilmez bir model kabul edilen eski Yunanlılar, "yalan"ı Hermes isminde genç ve güzel bir ilahın şekliyle temsil ederlerdi. Hermes'in ağzından altın zincirler akardı; bunlar, dinleyeni söyleyenin ağzına bağlayan sözün ve yalanın sihirli bağları idi. Estetik işleriyle az çok uğraşanlar bilir ki olmuş vak'aların doğru anlatılışı gayet kötü eserler meydana getirir. Yalanın ilahi nefesi üzerlerinden geçmedikçe ne ses, ne renk, ne taş, ne tunç san'at eseri haline gelemeyiz. "Güzel", "yalan"ın çocuğudur. Yalanı en güzel kullanmış olanlar eski Şarklılardır. Onun içindir ki, bugünkü sukutuna uğramadan evvel Doğu masalı ve Doğu adetleri yalanın altın çiçekleri idi. Doğu'nun içerilerine girdikçe, "yalan"ın daha büyük nispette hayatta rol aldığı görülür. İnce ve artist Japonların adetlerinde karşısındakine "hayır" demek yoktur.

Frankfurt'taki klinikte gece nöbetini yapan hemşire, taze, temiz, sporcu bir Alman kızıydı. Gözünün bebeğinden, ruhunun dibini görmek güç değildi. Akşamın sekizinden sabahın sekizine kadar, her gece, bütün hiddetli zil seslerine, genç, yaşlı, sinirli veya bunak türlü türlü hastaların ağrısına, bağırmasına, şımarıklığına, nöbetine aynı sükunla, aynı gülümsemeyle koşan ve her içine girdiği odaya bir şefkat serinliği getiren bu kızın hizmetinden o derece memnundum ki, bir gün söz arasında ve bir iltifat olsun diye:

— Seni İstanbul'a götürelim! dedim.

Tabii benim için buna imkân yoktu. Bu, sadece bir nezaket yalanı idi. Kız cevap vermedi. On gün geçti. Bir akşam, ben çağırmadan odama geldi. Çehresi sevinç ışıkları içindeydi. — Teklifinizi mektupla anama babama bildirmiştim. Şimdi cevap aldım. İstanbul'a gitmem için müsaade veriyorlar.

Donakaldım!

-Güzin Hanım'a Frankfurt'tan Yazdığı Mektuplarından Örnekler-

Sevgili Güzinim,

Mektubunu aldım bilsen nasıl sevindim. Burada seni bana hiçbir şey unutturamıyor. Bir an evvel sana kavuşmaktan başka bir arzum yok. Sana bugün uzun yazamayacağım. Geçen gün gezdiğimiz bir bahçenin çiçeklerini gösteren bu kartla birlikte, gençlerle burada tanıştığım Vedat Bey isminde bir gencin çektiği bazı fotoğrafları gönderiyorum. Sana bir iki gün sonra uzun bir mektup yazarım. Şimdilik beni bekleme, def'aten öperim sevgilim Güzin. Madam'a, Cemil'e ve soranlara selam. (11 Teşrin-i sani/1932)

Canımdan Kıymetli Güzin'im,

İki gün evvel senin telaşlı bir mektubunu aldım. Allah'a şükür telaş edecek hiçbir şey yok. Sana gönderdiğim fotoğraflar seni teskin etmiştir ümit ederim. Yalnız senin yanımda olmayışın beni harap ediyor. Eksikliğinin ne acı bir şey olduğunu bilemezsin. Şimdilik sıhhatim hakkında verilecek başka malumat yoktur. Her gün kalp için ilaç şırınga ediyorlar. Uykum ara sıra düzeliyor ara sıra bozuluyor. Burada İstanbul'dan dostum olan bir Türk doktor da ikide bir hastaneye geliyor.

Beni ziyaret ediyor. Alman doktorlarını hakkımda dikkatli olmak için sıkıştırıyor. İyi bakıyorlar. Bir haftaya kadar hastaneden çıkıp bir sanatoryumda istirahat tedavisine alınabileceğimi söylüyorlar. (...)

Burada mağazalarda ne güzel ve ne ucuz eşya var. Ne görsem Güzin'e alsam diyorum. Fakat gümrükten geçirmek imkânsızlığı bu arzumı kırıyor. Burada bulunan bütün Türk talebesi beni ziyaret ettiler. Ve her zaman gelip arıyorlar. Dün bu gençlerle buranın hayvanat bahçesini gezdik. Renkli kart, bahçeyi gösteriyor. Bu iki maymunu da o bahçede gördük. Hatıra olarak bu kartları sana oradan gönderiyorum. Gözlerinden ateşli bir iştiaqla öperim sevgilim. Para yetismeyecek diye Falih Rıfı'ya yazdım. Bu sabah kendisinden cevap aldım. Senin işinle meşgul olacağım ve yakında cevap göndereceğim, diye yazıyor. Bunu kimseye anlatma Güzin'ciğim.

(...)

İstanbul'da domates yetişti mi? Ben burada her sabah kahvaltıda üç domates yiyorum. Bugün hastane aşçısına domates yemeği pişirmeyi öğrettim. (22 Kânun-ı Evvel/1932)

Kaynak: Enginün İnci-Kerman Zeynep. (2018). Frankfurt Seyahatnamesi ve Mektuplar, Mülakatlar, Kaynaklar. İstanbul: Dergâh Yayınları.

AHMET HAŞİM ŞİİRLERİ GÜLDESTESİ

Bir Günüñ Sonunda Arzu

Yorgun gözümün halkalarında
Güller gibi fecr oldu nümâyân,
Güller gibi... Sonsuz, iri güller,
Güller ki kamıştan daha nâlân,
Gün doğdu yazık arkalarında!

Altın kulelerden yine kuşlar,
Tekerârını ömrün eder i'lân,
Kuşlar mıdır onlar ki her akşam,
Âlemlerimizden sefer eyler?

Akşam, yine akşam, yine akşam,
Bir sırma kemerdir suya baksam;
Akşam, yine akşam, yine akşam,
Göllerde bu dem bir kamış olsam!..

[Piyale, 1926]

Yollar

Bir lamba hüznîyle
Kısıldı altın ufuklarda akşamın güneşi;
Söndü göllerde aks-i girye-veşi
Gecenin âvdet-i sükûniyle

Yollar
Ki gider kimsesiz, tehî, ebedî,
Yollar
Hep birer hatt-ı pür sükût oldu
Akşamın sine-i gubârında.

Onlar
Hangi bir belde-i hayâle gider,
Böyle sessiz ve kimsesiz şimdi?
(...)

[Göl Saatleri, 1921]

Akşam Yine Toplandı Derinde

Akşam yine toplandı derinde...
Cânân gülüyor eski yerinde;
Cânân ki gündüzleri gelmez,
Akşam görünür havz üzerinde.

Mehtâb, kemer tâze belinde,
Üstünde semâ, gizli bir örtü,
Yıldızlar, onun güldür elinde...

[Piyale, 1926]

Parıltı

Âteş gibi bir nehr akıyordu
Rûhumla o rûhun arasından,
Bahsetti derinden ona hâlim
Aşkın bu unulmaz yarasından.

Vurdukça bu nehrin ona aksi,
Kaçtım o bakışın, o dudaktan;
Baktım ona sessizce uzaktan,
Vurdukça bu aşkın ona aksi

Ağaç

Gün bitti. Ağaçta neş'e söndü.
Yaprak âteş oldu. Kuş da yâkut.
Yaprakla kuşun parıltısından
Havzın suyu erguvâna döndü.

Karanfil

Yârin dudağından getirilmiş
Bir katre âlevdir bu karanfil,
Rûhum acısından bunu bildi!

Düştükçe, vurulmuş gibi, yer yer
Kızgın kokusundan kelekler,
Gönlüm ona pervâne kesildi...

Mukaddeme

Zannetme ki güldür ne de lale,
Ateş doludur, tutma yanarsın
Karşında şu gülğün piyale..

İçmişti Fuzûlî bu alevden,
Düşmüştü bu iksir ile Mecnun
Şi'rin sana anlattığı hale...

Yanmakta bu sagardan içenler,
Doldurmuş onunçün şeb-i aşkı
Baştan başa efgan ile nale...

Ateş doludur, tutma yanarsın
Karşında şu gülğün piyale...

[Piyale, 1926]

O Belde'den

Denizlerden
Esen bu ince havâ saçlarınla eğlensin.
Bilsen
Melâl-i hasret ü gurbetle ufk-i şâma bakan
Bu gözlerinle, bu hüznünle sen ne dilbersin!
Ne sen,
Ne ben,
Ne de hüsnünde toplanan bu mesâ,
Ne de âlâm-i fikre bir mersâ
Olan bu mâi deniz,
Melâli anlamayan nesle âşinâ değiliz.
Sana yalnız bir ince tâze kadın
Bana yalnızca eski bir budala
Diyen bugünkü beşer,
Bu sefil iştiâ, bu kirli nazar,
Bulamaz sende, bende bir ma'nâ,
Ne bu akşamda bir gam-i nermîn
Ne de durgun denizde bir muğber
Lerze-î istitâr ü istiğnâ.

Sen ve ben
Ve deniz
Ve bu akşamki leresiz, sessiz
Topluyor bû-yi rûhunu gûyâ,
Uzak
Ve mâi gölgeli bir beldeden cüdâ kalarak
Bu nefy ü hicre müebbed bu yerde mahkûmuz...

O belde
Hangi bir kıt'a-yı muhayyelde?
Hangi bir nehr-i dûr ile mahdûd?
Bir yalan yer midir veya mevcûd
Fakat bulunmayacak bir melâz-i hulyâ mı?
Bilmem... Yalnız
Bildiğim, sen ve ben ve mâi deniz
Ve bu akşam ki eyliyor tehzîz
Bende evtâr-ı hüzn ü ilhâmı.

Uzak
Ve mâi gölgeli bir beldeden cüdâ kalarak
Bu nefy ü hicre, müebbed bu yerde mahkûmuz...

The Stairs

You will climb the stairs slowly
With a warm colour full of leaves on your skirt
And once you will look at the sky in tears

The water turned to yellow
Your face is fading slowly
Look at that afterglow, it is getting dark.

Leaned down for passion, the roses are bleed on, they're bleed.
Stand on the branches like flame, bloody nightingales.

Was the water burned?
Why marble is similar to bronze?

This is hidden dialect that full of soul.
Look at that afterglow, it is getting dark.

Poetry by Ahmet Haşim
Translated by Sutan Asiltürk from 12/G

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

En yeni Türk şiirinin bile halkça benimsenmek ve okunup dinlenilmek açısından Süleymân Çelebî'nin beş yüz yıl önce yazdığı Mevlîd-i Şerif'le yarışamadığını...

Orhan Veli'nin aruz ölçüsüyle, dîvân şiiri tarzında dörtlükler yazdığını... Ve kendi kendine uyguladığı sansürle onları yayımlamadığını... Orhan Veli'nin ölümünden sonra da ancak 1967'de o dörtlüklerin ortaya çıkarılıp Papirüs dergisinde yayımlanabildiğini...

Özellikle liselerde yok “zümre edebiyatı”, yok “saray edebiyatı” diye öğrencilere yutturulup geçirtilen dîvân edebiyatımızın yedi yüz yıl sürdüğünü ve sayısız sanatkar yetiştirdiğini, hesapsız eseri barındırdığını...

Nazım Hikmet'in taklitçisi olduğu ünlü Rus Şair Mayakovsky'nin, (Rus devriminden sonra intihar etmiştir.) aslında ileri derecede Şeyh Gâlib hayranı olduğunu...

Büyük Alman şair ve yazarı Goethe'nin Son Peygamber'e (SAV) na't yazdığını... Bizim Şair Bâkî'ye hayran kaldığını... Ve “Doğu Batı Dîvânı” adında bir de dîvân kaleme aldığını...

Ünlü Rus şair ve yazarı Puşkin'in Son Peygamber'e (SAV) ve Kur'ân-ı Kerîm'e övgü dolu şiirler yazdığını...

Martin Luther'in, bağlılarına, kiliselerde okunmak üzere bizim Yûnus Emre'den çeviriler tavsiye ettiğini...

Bizim Şeyh Gâlib'in “Hüsni ü Aşk” adlı eserinin Fransa'da operaya uyarlandığını... Ekranlara ve salonlara sığmayan izleyici kitlesiyle Türk Sanat Mûsikî'mizin büyük ölçüde dîvân şiirimizden beslendiğini... O şarkıların ve yorumların aslında müzik eşliğinde birer dîvân şiiri dinletisi olduğunu...

Batı'da kolejli gençlerin günlüklerinde bizim Fuzûlî'den romantik çeviriler bulunduğunu...

Kaynak: Dr. Öğr. Üyesi Ömer Demirbağ

KUYU

Ortada kuyu var, yandan geç!

Çocukken oynadıkları bir oyundan kulağında kalan ezgili cümle...

O kuyunun ortada ne işi vardı ve dahi kuyuda ne vardı ki?

Kuyuya doğru giden eşine seslendi gülerek:

“Ortada kuyu var, yandan geç!”

Adam dönüp karısına sevgi dolu bir bakış attı.

Eşinin arkasından bakıyordu. Aralarında beş yüz metre ancak vardı. Adam birden yok oldu. Adamın yanındaki ağabeyi ile ağabeyinin bacanağı ve onun iki oğlunda bir telaş başladı.

Çocuklardan biri bağıırıyordu.

“Düştü, düştü... Kuyuya düştü.”

Bir bağ eviydi burası. Orada bulunan erkekleri saydı zihninde. Eşinin ağabeyi ile bacanağı ve bacanağın iki oğlu. Bir de eşi. Erkekler tıkanan kuyuyu açmak için bir şeyler yapıyorlardı. Büyük ve uzun bir boru salınmıştı kuyuya. Kuyunun başında en önde boruyu tutan eşiydi. Eşi neredeydi? Kuyuya düşen eşiydi o zaman.

Anlık zihninden geçen şeyler... Kadın hareket edemiyordu. Kalakalmıştı öylece. Böyle zamanlarda bir şeyleri sayarken bulurdu kendini. Bağdaki kadınları saydı. Kendisi, eltisi ve kızı, eltisinin ablası, eşinin halası... Kadınlar tamdı. Erkekler eksikti. Eksik olan erkek eşiydi. Çocukça bir tümevarım.

Kuyunun başına koşarak gitmek istiyordu ama adım dahi atamıyordu.

Bakıyordu sadece. Eşi birazdan şebeke suyuna karışacak ve musluklardan su gibi akacaktı. Gitmişti, bitmişti her şey. Dünyası yıkılmıştı. Mutluluk ve huzur terki diyar eylemişti.

Eşinin halası her zamanki küstah tavrıyla azarladı genç kadını:

“Oğlanın yanına gitsene!”

Oğlan!

Evet, eşi onların oğluydu. Genç kadınınsa çok şeyiydi. Dünyası bir anda boşalıverdi. Elinde donup kalması dışında bir şey kalmadı sanki.

Eltisinin ablası halaya çıktı.

“Kadın şoka girdi, kalakaldı öylece!”

Kuyunun başındaki erkekler gülmeye başladı. Eşini gördü, o da gülüyordu. Derin olmayan, bağ evleri için açılan enine geniş bir kuyu olduğunu öğrendi daha sonra. Üstü başı çamur olmuştu adamın. Herkes normale döndü. Eşinin bir şeyi yoktu. Kadın bütün akşam boyunca donuk vaziyetteydi. Sorulmadıkça söylemedi. Eşiyle ara ara göz göze geldiler.

Birkaç gün sonra babasının öldüğü günü anımsadı. Evlerinin bahçesine tabut gelene kadar babasının öldüğünü bilmiyordu. Küçüktü, kimse ona açıklama yapmamıştı. Yan komşunun bahçesinde mahalledeki kadınların yanındaydı.

Tabutun başında erkekler vardı. Amcası, dayıları, ağabeyleri... Biraz geride kadınlar vardı. Annesi, anneannesi, halası, teyzesi... Ya babası?

Kendisinden dört yaş büyük ablasından öğrendi gerçeği:

“Babamız öldü ve onu bu tabutun içine koydular.”

Tabutun yanına koşmak istedi. Komşulardan bir kadın sırtından sarıldı. Göndermedi. Kadına direndi, tepindi, ağladı ama kadın bırakmadı.

“Babama gideceğim. Babamı istiyorum.” diye çırıındı durdu. Dizlerinin bağı çözüldü, gözleri karardı. Kulağında bir uğuldama.

“Zavallı çocuk, babasına da ne kadar düşküdü.”

Gerisini hatırlamıyordu. Işıl ışıl bir haziran öğle üzeri kapkaranlık bir geceye dönmüştü.

Hastane odasındaki bir yatakta sayıklayarak uyandı. Lambanın ışığı gözlerini kamaştırdı. Tabutun başındakileri sayıyordu.

“Amcam, dayılarım, ağabeylerim, annem, anneannem, halam, teyzem...”

Hem sayıyor hem de çocukça bir tümevarım yapıyordu.

“Herkes buradaysa, babam nerede?”

“Herkes buradaysa, tabutun içindeki babam...”

Çocukça tümevardıkça yarım kalıyordu.

Sümevra Uysal
(TDE Öğretmeni)

BENİ BANA YAR ETMEZLER

Gözlerimi yoğun tozlu, bulutlu, ses kalabalığı olan bir gökyüzüne açmış; yaşayıp yaşamadığımı sorguluyordum. Gözlerim bulanıktı, kulaklarım uğulduyordu. Ayaklarımı hissetmiyor, yoğun dumandan dolayı ciğerlerim patlayacakmışçasına öksürüyordum.

Siren sesleri, çığlıklar, feryatlar ve bağırışlar yaşadıklarımın kâbus olmadığını ifade ediyordu. Hareket edemiyordum. Nefes aldıkça sanki ciğerlerime bıçaklar saplanıyor, nefes almamı engelliyordu.

Ne olduğunu, neden bu durumda olduğumu bilmiyordum. Tek bildiğim, buradan kolay kurtulamayacağımdı. Bir süre sonra gözlerim kaymaya başlamıştı, duyduğum sesler, -sela ve siren sesleri dışında- ağlama ve yardım çığlıklarıydı.

Duyduğum seslerden, bir canlı bomba saldırısı olduğunu anlamıştım. Ne olmuştu şimdi? Ne suçumuz vardı bizim?

Sevmeyi bilirdim ben, savaşmaktan anlamam.

Bağırarak, ağlamak yeni aklıma gelmiş olacak ki, çığlık atmaya başladım.

“YARDIM EDİN!”

Sesim duyulmuş olacak ki, cevap geldi.

“Kimse var mı?!”

“Buradayım! İmdat!”

Adımlar buraya yaklaşıyordu.

“Oraya yaklaşamıyoruz, bize durumun hakkında bilgi verir misin?”

“Yaşıyorum!” Verdiğim cevabın saçmalığının farkına vardığımda, tekrar konuştum:

“Bacaklarımı hissetmiyorum! Ciğerlerim, ciğerlerim çok acıyor. Nefes alamıyorum.”

“Tamam, sakın ol. Sakın uyuma! Ve bizimle irtibatta olmaya devam et. Başka ses duyuyor musun orada? Başka kimse var mı?”

Ortamı dinlediğimde, sağ tarafımda bir hırıltılı nefes duydum.

“Biri var! Biri var ama nefesi çok güçsüz, kim, nasıl, hiç bilmiyorum! Sadece bir nefes sesi var!”

“Tamam! Önünüzde devrilmiş bir otobüs var, kaldırıldığı gibi kurtaracağız sizi!”

“Acele edin! Lütfen!”

Derin derin nefeslendiğim sırada bağırmaya başladım var gücümle:

“Ben Elfida! Buradan çıkamayacağım, biliyorum! Ama yine de, her ne olursa olsun yaşamayı çok seviyorum! Ölmek istemiyorum! Şu an göğsümün üstünde bir cam var, batmış durumda. Ölmek üzereyim, hissediyorum! Adımın, ölümümü şekillendireceğini hiç düşünmezdim. Ben Elfida! Adımın anlamı feda etmek, ya da gözden çıkarılan demek!.. Siz değil belki ama, ben kendimi gözden çıkarttım. Yanımdaki kişi bir bebek olmalı, hırıltılı nefesler çocuk ağlamasına döndü. Benden önce onu kurtarın! O daha çok küçük! Yaşamayı benden daha çok hak ediyor!”

Sustum, nefes alışverişim son derece yavaşlamıştı. Göğsüme saplanmış olan cam parçası canımı fazlasıyla yakıyordu.

Üşümeye başladım sonra. Derin bir soğukluk, vücudumu hissetmeme engel oluyordu. Nefes alamıyordum.

Elfida... Feda etmek, gözden çıkarılan demektir... Aslında hayat tam da Elfida'ydı.

Ve alanı Elfida'nın telefonunun zil sesi kapladı. Bir sessizlik oldu.

“Kim bilir kaç yüzyıldır, sarılmamış kolların...”

“Sisliydi kirpiklerin ve gözlerin yağmurlu...”

Ah Elfida! Sen bu dünyadan geçip gitmiş, küçücük bir kız çocuğusun! Yolun sonundayız, seninle, Elfida!

O çocuk, kendini feda ettiğin o çocuk, kurtuldu! Yaşama sevincini senden almış küçücük bir çocuk var artık bu dünyada! Bu dünyadan bir Elfida gitti belki, ama onlarcası yolda!

Seni, senin de dediğin gibi, senden aldılar Elfida. Seni sana yar etmediler...

Nisa BÜR-11/D

YELKOVAN

Karşısındaki genç kızı inceledi uzun uzun. Yeni dökülmeye başlayan kısa kıvıll saçları şiş gözlerinin önüne düşmüştü. Kızarmış burnu ve bembeyaz yanaklarını kaplayan çiller bugün sanki daha bir belli ediyordu kendini. Kahverengi çizgili tişörtünün altına giydiği lacivert kumaş pantolonu ve saçlarını gizlemek için taktığı açık yeşil bere öyle uyumsuzdu ki... Ayakta duracak gücü olmadığından olsa gerek yanındaki masadan güç alıyordu. “Ne kadar hüznü ve acınası görünüyor.” diye geçirdi içinden. Sonra Lal, odasındaki boy aynasından çekti gözlerini. Daha fazla bakacak cesareti yoktu. Yavaş hareketlerle yatağına uzandı.

Kemoterapiye başlayalı ve bu hastaneye geleli 14 gün olmuştu. Ama yine de kafasındaki çarklardan birine takılan minik bir taş yüzünden hafızası çok iyi değildi. Yatağının karşısında asılı duran bozuk bir saat vardı. Geldiği günden beri 12’yi gösteriyordu. İlk geldiği gün karşı odada kalan 5 yaşındaki kız çocuğu onun odasındaki saatin de bozuk olduğunu ve yelkovan ilerlediğinde iyileşmiş olacağını söylemişti. Hayatın ironisine bakın, ertesi gün ölüm haberini almıştı Lal. O günden sonra da ‘zaman’ ona çok büyüleyici ve korkunç gelmeye başlamıştı. Biraz da zalim... Kız ölse bile Lal onun inandığı şeye inanmaya devam etmişti ve yelkovanın ilerlemesini umarak günlerce o saate bakmıştı. Doktoru ona bozuk saati değiştirmeyi teklif etmişti bir iki kez ama o istemedi. Karşı odadaki çocuğun ruhu ve zamanın gerçekliği ona sanki havada hastalık uçuyormuş, sanki mikroplar da böyle kokarmış gibi gelen hastanenin kokusu gibi bu binadan soğutmaya yetmişti.

Bugün aşağıda bir kutlama vardı. Tıpkı kendisi gibi akciğer kanseri olan Deniz adında bir oğlan taburcu oluyordu. Doktoru veda etmesi için zorla aşağı indirmişti. Lal çok durmadı. Geri geleceğini biliyordu. Çoğu taburcu, hastalığın nüksetmesi sonucu geri gelirdi. Kanser peşini bıraktığı kişilerden olmasını isterdi ama pek ihtimal vermiyordu. Tekrar odasına çıktığında uyumak için ilaçlarının gelmesini bekledi. Kapı çalındığında doktorunun geldiğini anlayıp girmesini söyledi. Ama içeri sarı dalgalı saçları olan her cuma film gününde izlediği filmlerden fırlamışa benzeyen çok güzel ve bakımlı bir kadın girdi. Bir an için gözlerini tavana dikip kendisini yazan kıza baktı ve “Bu hikâyenin ana karakteri olamayacak kadar bitik durumdayım, bir hikâyeye kahraman olamayacak kadar yorgunum. Ana karakter bu kız olmalıymış.” diye geçirdi içinden. Ona bakan kız çok fazla beklemeden konuştu. “Lal sensin değil mi, doğru geldim.” Sesi yumuşacıktı, yağmurlu bir günde şemsiye altında yürürken çalma listenizi açınca gelsin diye beklediğiniz, gelince dinlemek için evin yolunu uzattığınız şarkının melodisi gibiydi. “Daha azını beklemezdim zaten.” dedi titrek ses tonuyla. Kız onu duymuştu ama sorusunun cevabını beklediği için sessizdi. “Evet benim, bir sorun mu var?” Kız onu baştan aşağı süzdü. “Geçici bir süre doktorun benim, umarım birbirimize yardımcı olabiliriz.” İki dakika tahammül edemediği ve iliklerine kadar kıskandığı bu kadın onun doktoru mu olacaktı? Hastaneye ilk geldiği gün söylediği cümleyi tekrar etti Lal “Tanrım, neden ben?” Odada garip bir sessizlik oldu. Lal akciğerleri kadar güçsüz olan ruhuna acıdı. Bu hastalık mı onu böyle hassas yapmıştı yoksa varlığıyla onu büyüleyen ve korkutan zaman mı?

Üç hafta sonra Lal'in değişen doktorundan, kemoterapiden dolayı dökülen saçlarından ve giymek zorunda olduğu çirkin galoştan daha büyük sorunları vardı. Hastalığı gittikçe dayanılmaz bir hâl alıyordu. Nefes alamadığı için sık sık solunum cihazı kullanıyor ve verdiği kilolar yüzünden kolunu bile kaldıramıyordu. Bazen çok ağrısı ol-

duğu zaman hemşireyi çağırmak istiyor, kumandayı alıp düğmeye basmaya bile gücü yetmiyordu. Artık insanlar onu iyileştirmeye değil yaşam süresini arttırmaya çalışıyorlardı. Çoğalan öksürükleri ve kısılan sesi yüzünden konuşmaya yeltenmiyordu bile. Zaten iştahı da kaybolmuştu. Bazen önüne sevdiği yemekler getirilse bile yutmakta güçlük çektiği için o bile bir işkenceye dönüşüyordu. Bu sürede yaşama ait senaryosunu ondan habersiz değiştirmişler gibi hissediyor, bozuk saate bakıp usul usul ağlıyordu. Eskiden günde bir saat dışarı çıkıp arkadaşlarıyla film odasında resim yaparak eğlenirken şimdi çoğu arkadaşı eve dönmüştü. Bugün aylar sonra karşı odaya bir hasta gelecekti. Duyduğuna göre geçen ay hastaneden ayrılan Deniz belirtileri tekrar gösterince önlem amaçlı bir süre daha burada kalacaktı. Bunu öğrenince nedense çocuğu görmek istemişti. Doktoruna "Muhtemelen hayal kırıklığından ve üzüntüden ölmek üzeredir." demişti. Doktoru, fikrini pek belirtmeyen suratı asık kızın başka biri ile ilgilendiğine sevinmiş, bir süre odasına girmesine izin vermişti. Böylece Lal bu hafta ilk defa odasından çıktı ve maskesini takarak karşı odaya doğru yürümeye başladı. Gururunu kafasındaki en derin çukura gömerek titreyen eline aldırmadan kapıyı çaldı. "Kolun varsa girebilirsin." böyle alaycı bir tavır beklemediğinden sinirlendi. İçeri hışımla daldı. Simsiyah gür saçları ve yemyeşil gözleriyle ona bakan çocuğu görünce giderken gördüğü solgun sarı suratı ve çelimsiz vücudundan eser kalmadığına şaşırdı. "Neden buradasın?"

Lal neden burada olduğunu bilmiyordu. Ne söylemesi gerektiğini de bilmiyordu.

"Eskiden burada kalan çocuk öldü." ağzından çıkan kelimelerin sertliğini umursamadan devam etti.

"Giderken geri geleceğini tahmin etmiştim, haklı çıktım."

Deniz hiç umursamadı, o cevap vermedikçe Lal daha da kötü hissetti. "Özür dilerim bunları söylemek için gelmedim buraya." Deniz kahkaha attı. "Sana bu hayattan zevk almayı, kanser olduğun hâlde zevk almayı öğretmemi ister misin?"

"Öğret." diyebilirdi sadece Lal, karşı çıkacak gücü kalmamıştı.

"Odadaki boş duvara bak, bu hayatta en sevdiğin kişiyi hayal et, sonra yaşamak istediğin ama ömrünün yetmeyeceği bir şey düşün muhtemelen çok vardır. Onların bu boş duvarda gerçekleştiğini hayal et, hayal etmek seni mutlu ve dinç tutar ve bomboş bir duvar seni mutlu etmeye başladığında hayattan zevk almaya başlarsın." Lal duyduklarından memnun bir şekilde veda etti Deniz'e. Odasına gitti ve vakit kaybetmeden kapıyı kapattı. Yatağına uzanmadan önce sağ tarafındaki boy aynasını boş duvarın önünden çekti ve boş duvara bakmaya başladı. Ama hastaneye gelmeden öncesini hatırlayamadı. Aldığı ilaçlardan mı yoksa kafasındaki çarklara takılan minik taştan mı bilinmez, hiç hayali var mıydı onu da hatırlamıyordu, gitmek istediği bir yer var mıydı? Belleğinden uçup gitmiş olmalıydı. Bir ağabeyi, kardeşi, ailesi var mıydı? Geldiğinden beri onu ziyaret eden kimse var mıydı? O anda fark etti, kendisini yazan kızın önemsemeyip yazmadığı kâğıda aktarmadığı şeyleri hatırlamıyordu. Duvardaki bozuk saate baktı. Nabzının yavaşladığını hissetti. Gözleri kapanırken hayattan zevk almadan öleceği için kendine acıdı. Hastalığına ilk defa öğrendiğinde söylediği şeyi tekrarladı "Tanrım neden ben?" Tanrı'nın çoktan onun gibileri unuttuğunu düşündü. Duvardaki bozuk saatin yelkovanı sanki kızı hayata döndürmek istercesine hareket etti. Doktorlar yanına koşup hayata döndürmeye çalışsa da hepsi gerçeğin farkındaydı. Yaşama ait senaryosu ondan habersiz değiştirilen kanser hastalarının sonu hep böyle olurdu. Camdan kızın ölümünü izleyen Deniz fısıldadı "Tahmin etmiştim, haklı çıktım."

Kemoterapiden dolayı saçları dökülmüş minik kızım yatağında doğrulmuş meraklı gözlerle kitabı bitirmemi beklerken son sayfayı okumadan yırttım ve buruk bir gülümseme ile devam ettim. "Lal odasına gitti, boş duvarına baktı, tüm hayalleri, ailesi, arkadaşları gözünün önüne geldi. "Onlar için güçlü olmalıyım." dedi gür bir sesle. Kendisini hiç bu kadar iyi hissetmemişti." Gözümden akan yaşı o görmeden silerken kızımın hastaneye geldiğinden beri ilk defa gülümsediğini gördüm. "Sonra ne olmuş? "dedi sakince. Soğukkanlılıkla devam ettim. "Yaşama ait senaryosu ondan habersiz değiştirilen kanser hastalarının sonunun hep aynı olmadığını, hep bir umut olduğunu anladı. Ayağa kalkıp bozuk saati eline aldı ve eli ile yelkovanı hareket ettirdi. Bugün hiç olmadığı kadar huzurlu uyuyacaktı."

Kızımın başını okşayıp kapanmaya başlayan gözlerini izledim. Elime tutuşturduğu ve her bir cümlesi acı veren bu kitabın sonu böyle değildi belki ama benim kitabımda umut anahtar kelimeydi. Benim hayatımda umut tek başroidü. Eğer hayatınızın anahtarı umut olsun istiyorsanız korkmayın. Son sayfayı yırtın, son cümleyi çizin, ve sonu kendinizi belirleyin.

Beyza Eryılmaz (11/D)

GÜN YÜZÜ

Omzundaki yükü bastığı yerlere izler bırakarak ilerliyordu. Önce yavaşça yükünü bıraktı yere. Sonra nasırlı ellerini kırıksık alnına götürüp bir asker selamı verircesine baktı gökyüzüne. Güneş batmak üzereydi. Tekrar yüklendi yükünü, bir süre daha yol gitti ve nihayet evine ulaştı. Evi tek odadan ibaretti. İçinde bir yatak, eskimiş iki hasır ve mutfak eşyaları vardı. En önemlisi o yatakta yatan bir can, bir nefes, gözünün nuru hasta karısı vardı. Hem ona bakıyor hem işlerini yapmaya çalışıyordu. Evleri gün ışığı görmeyen, gaz lam-

bası ile aydınlanan küçük bir evdi. Bazen odun taşıma işi erken biterdi, o zaman bahçeye hasırları serer ve karısıyla sohbet eder, eski güzel günleri yâd ederlerdi. Kimi zaman komşuları yemek getirir onu yerler, kimi zaman kendisi hazırlardı. Onlar zamanlarını böyle doldurmaya çalışıp günlerini birbirlerine ve varlıklarına şükrederek geçirirlerken karısının hastalığı nüks etmeye başladı. Kısa bir zaman dilimi içerisinde yataktan hiç kalkamaz hâle gelmişti. O ışık görmeyen evlerinde üç ay boyunca devam etti hastalığı. Karısı gözlerinin önünde yavaş yavaş eriyip gidiyordu. Tıpkı günden güne eriyen bir mumun fitili gibi ruh eşi, can yoldaşı herkesi bekleyen o mukadder sona yaklaşıyordu. Kim bilir, belki de buydu, yani ölümdü yaşananları anlamlı kılan.

Bir sabah yine kalktı, yanan gaz lambasını kapattı ve evin kapısını açtı. Havada toprak kokusu vardı, yağmur yağmıştı. Can şenliği karısı nasıl da severdi mis gibi toprak kokusunu. Ona iyi geleceği düşüncesiyle yanına gitti. Karısı gözlerini açtı, içeriyi sadece kapıdan sızan ışık aydınlatıyordu. Yorgun bir şekilde kapıya baktı, toprak kokusunu içine çekti, yavaşça yutkundu. Boğazında düğümlenen sözcükler güçlkle sese dönüşüyordu: “Ben hiç gün yüzü görmedim ama sen bana gün yüzü oldun...” Ve yavaşça kapandı gözleri. Karısının nefesi kesilmişti ve birbiri için atan iki kalpten biri durmuştu. Cenaze defnedilirken bile yaşlı adamın aklında ondan işittiği son söz vardı. Karısını yaşadıkları tek göz- lü evin içine gömmüşlerdi. Günlerce başında bekledi. Karısının mezarını ışıklarla donatmak istiyordu. Sonunda kendince bir çözüm bulmuştu. Her gün onun için gün ışığı taşıyordu, elinde eski büyük bir elek vardı. Onunla ışık tutup evin içine atıyordu. Bunu ölene kadar sürdürecekti. Mezar ne zaman aydınlığa kavuşursa o da karısının yanında aydınlığına kavuşacak, huzur içinde can verecekti.

Münevver Akıncı (11/B)

AFİTAP

Saatler, biri on yedi geçe durdu. Gün ışığı uzunca bir süre kesildi ve ardından bir dizi hafif sarsıntı... Galiba aylardan ekim, emin olamıyorum. Bu salgın başladı başlayalı takvim kullanmıyorum. Her yeni gün bir öncekinden daha karanlık, hava soğuk ve daha da soğuyor. İçinde yaşadığımız bu dünya ise yavaş yavaş ölüyor. Uzun zamandır hayvan görmedim. Sanırım hiçbir hayvan kurtulamadı. Bitkilerse çoktan tarih oldu. Yakında dünyadaki bütün ağaçlar bir bir yıkılacak. Yollardan geçen zombiler, gnahkrlar, aylaklar, rmşler artık ne dersiniz deyin. Onlar işte!.. Hastalıklar... Bazı şeyleri çok özlüyorum, insanlarla sohbet etmek mesela. Zira bu salgın başladı başlayalı hiçbir insanla sohbet etmedim. Diyar diyar gezdim. Neden diyeceksin. Afitap'ı aradım. Afitap dünyada en değeri verdiğim insan. Öyle ki yüzü bir ay kadar parlak, kalbi okyanuslar kadar güzel, gözbebekleri güneş kadar sıcak, elleri, elleri bir anne şefkati gibi. Salgının ilk gününde alış-veriş yapmaya çıkmıştık ve bir anda meydandaki televizyonlardan uyarı mesajları geçmeye başladı. Eve döndük, televizyonları izledik ve devlet başkanları, panik yapmayın bunun üstesinden geleceğiz dedi. Klasik siyasetçi yalanları! Bunlara karnım tok! Biliyor musunuz? Hepsi yalanmış. nce televizyonda hastalıktan etkilendiyseniz kırmızı bayrak, etkilendiyseniz beyaz bayrak asın. Size zarar vermeyeceğiz. Hastalıklıları hastaneye götürüp tedavi edeceğiz, temizleri ise toplama kamplarına toplayacağız dediler. Ama bir konuda doğru söylemişler. Gerçekten toplama kampları tıpkı Gulag ve Auschwitz gibi. Gulag ve Auschwitz yasaların işlediğ-i kamplar. Biz bayrak asmadık fakat herkese aynı muamelenin yapıldığını gördüm. Kırmızı bayrak asanların evlerinde öldürüldüğünü, bayaz bayrak asanların ise araçlara bindirilmeden önce kafalarına sıkıldığını gördüm. Orantısız g! Ne demişler; “G yozlaştırır, mutlak güç mutlak yozlaştırır.” Tanrı yardım etti ve bir şekilde kurtulduk. Bir sabah kalktığımda Afitap yoktu. Sanırım dışarıya, bizim için bir şeyler bulmaya çıkmıştı. Maalesef onu son gördüğüm geçe, o geeydi işte.

Uzun zamandır yollardayım, radyo yayınlarını yapıyorum. Belki de uzun zamandır beni dinliyorsunuz radyo ve telsizlerinizde. Ama bir kere bile cevap vermediniz! Lütfen yaşayan biri varsa cevap versin. Lütfen! Duvara çizdiğim resimlerle konuşmaktan yoruldu. Geçenlerde birilerini gördüğümü zannettim fakat gördüğüm o şeyler temizlik ordusunun dışında bir şey değilmiş. Salgın öncesinde doğa için çabalayan, bilinçlenme için uğraşan bir adamdım oysaki. Şimdi ise tek görevim Afitap'ı aramak ve karşıma çıkan temizlik ordusunu yok etmek. Salgın öncesinde bir youtube kanalım vardı. İnsanları bilgilendirmek adına uğraştığım, belgeseller, filmler çektiğim bir kanal. Dalga geçenler vardı. “Neden bu denli gereksiz işlerle uğraşıyorsun ki?” Bana bunları söyleyenler, şu an yüksek ihtimalle sokaklarda bilinçsiz vaziyette yürüyorlar ve gördüğü her şeyi yemeye çalışıyorlar. Acaba Egemen abi, Sedef abla ve İlkey ne yapıyor? Onları çok merak ediyorum. Umarım hayattasınızdır. Umarım hayattasındır ihtiyar. Çünkü sana çok ihtiyacım var. Bir baba gibi sarmana, bana abilik yapmana, fikir vermene... Gerçekten ihtiyacım var. Ama işte yok, yoksun, yoksunuz. Uzun zamandır radyo yayınlarımda sizlere sesleniyorum ama yoksunuz. Kimse yayınlarıma geri dönüş yapmıyor, telsiz mesajlarıma cevap dahi vermiyor. Sokakta gördüğüm tek şey, “dönüşmüşler” ve temizlik ordusu. Karımı bile bulamadım. Oysaki onun için Türkiye'nin dört bir yanını gezmeye başladım. nce, önce bir telsiz mesajı aldım ve bir bant kaydıydı. Gneydoğ-u'da bir sığınak yapılmış, bir bölgeye. Oraya götürülmüş olabilir. Oraya gittim ama hiçbir şey bulamadım.

Şu an çok kötü kokan bir sığınaktayım. Burada da bir şey yok. Bütün kamplar, bütün sığınaklar tek tek basılmış. Sokak çeteleri öldürmüş, bayraklar öldürmüş, temizlik ordusu öldürmüş ne bileyim ölmüşler işte... Dünyanın almış olduğu tuhaf bir hâl, bütün dinlerin bir anda yok olması, insanların yalvaracak kimse bulamaması ve sonrasında yok olan bütün inançlar işte. Bir şey fark ettim ben, inançlı olduğum için ayaktayım. Eminim ki insanlar inanmadan yaşayamıyorlar. Bir şeylere inanmak, bir şeylere tutunmak gerekiyor. Ben inandığım ve tutunduğum için ayaktayım ve Afitap'ı o yüzden arıyorum. Ekip eğer sesim size ulaşıyorsa her zaman size verdiğim koordinatlar da olacağım. Ya da o bölgelerde bıraktığım telsizlerden bana ulaşabilirsiniz. Güçlerimizi birleştirebiliriz. Hep hayalini kurduğumuz o zombi grubunu kurabiliriz. Silah alıp zombi vuracağım diyen çocuklara bile razıyım. Dünya öyle bir hâl aldı ki! Koca bir boşluk!.. Ama eminim ki Afitap'ı bulduğum gün her şey değişecek. Amacıma ulaşmış olacağım. Ona söz verdim. Hastalıkta, sağlıkta dedim. Ne zaman başın sıkışsa ben hep yanında olacağım dedim. Şimdi onun yanında olmam gerekiyor. Onu daha çok aramam gerekiyor. Ben sizlere böyle ara ara radyo yayınları yapacağım. Sizler de lütfen sesime kulak, mesajlarıma cevap verin. Hâlâ hayatta olduğunuzu bileyim. Çünkü bilmeden inancım yavaş yavaş kaybolmaya başlıyor. Başaracak mıyız? Evet! Afitap'ı bulacak mıyız? Evet! Her neyse, mutlu günler. Mutlu savaşlar, hayat savaşınızda, hayatta kalma savaşınızda başarılar dilerim. Umarım bir gün karşılaşırız. Sıradaki şarkı, hayatta kalmaya çalışan herkese gelsin...

İrem Derici (11/D)

ÇEŞME

Ezim köyünün kavurucu sıcaklığında, hafifçe esen bir meltemle birlikte köylüler yeni güne gözlerini açmışlardı. Köylülerin birçoğu Saduh Ağa'nın tarlasında çalışıyordu. Ekinlerin esen meltemdeki savruluşu, tıpkı saçların rüzgârla dansı gibiydi. Saduh Ağa'nın:

“Düzgün çalışın! Ben size boşuna mı para mı veriyorum?” şeklindeki naraları köyü inletiyordu. Saduh Ağa'nın yine malıyla, parasıyla köylüleri ezmeye başladığını işiten Çavuş, koşarak Ağa'nın yanına geldi. Çavuş'un yanına geldiğini gören Saduh Ağa, bu defa da yeni aldığı ve köye ilk defa gelecek olan traktörünü duyurmaya çalışırcasına, sesini yükselterek:

“Benim traktörüm gelmiştir. Şimdi konağa gidiyorum. Gözlerini onların üstünden ayırma. Zaten bundan sonra size ihtiyacım yok. Ne de olsa bu köye artık bir traktör geldi. Bundan sonra aç karnınızı nerede doyurursanız doyurun!..” dedi. Konağa vardığında masmavi, büyük tekerlekleri olan bir traktör vardı. Bunu gören Saduh, bir kez daha ne kadar güçlü olduğunu anladı. Ne de olsa bu köye ilk defa bir traktör geliyor-du. Torununun:

“Dede, bu canavara binip arık şehre gitmek istiyorum, şehri görmek istiyorum.” demesinin üzerine Saduh Ağa, traktörü oğlu Seyfi'ye verdi. Torunuma şehri göster de gel, dedi.

Oğlu, gelini ve torunu şehre doğru yol aldılar. Ne yazık ki yolculuk beklenildiği gibi sonuçlanmadı. Köyün çıkışındaki çeşmenin orada kaza yaptılar ve bir aile orada yok oldu. Saduh Ağa'ya derhal kazanın haberi gitti. İlk kurduğu cümle:

“Traktör sağlam mı?” oldu. Ama oğlunun, gelininin ve torununun haberini aldıktan sonra, asıl o zaman dünyası başına yıkıldı. Bir kasırğa şiddetiyle çeşmenin oraya koşmaya başladı. Un ufak olan traktör enkazında torununu görünce etrafa, hatta çeşmeye saldırarak:

“Traktörü mü kıskandınız? Siz fakir köylüler gibi bu uğursuz çeşmede kıskandı. Sevdiklerimi de benden aldı...” diye haykırmaya başladı.

Ağır bunalım yaşayan Saduh Ağa, olayın gecesi bir plan yaptı ve o uğursuz çeşmeyi yakıp yıkmaya karar verdi. Kazmasını, küreğini ve silahını alarak ondan sevdiklerini alan çeşmeyi yıkmaya başladı. Kazmayı her vurduğunda:

“Bu uğursuz çeşme yok olacak, bu çeşmenin suyu bir daha köye girmeyecek, dedi. Olay budur ki Saduh Ağa adeta çeşmeden kan kırmızısı su aktığını gördü. O sırada jandarmalar çeşmenin etrafını sardı. Fakat Saduh Ağa çeşmenin uğursuzluğuna o kadar inanmıştı ki gelenlerin çeşmenin gönderdiği askerler olduğunu düşündü ve ateş etti. Bir asker o kurşunla yaralandı. Bunun üzerine Saduh Ağa'yı vurdular. Gözlerinin ağırlığına dayanamayan Saduh Ağa'nın, yıldızların aydınlattığı gecesi karanlığa büründü. Olayın sabahına jandarma köye gitti. Muhtarı ifadeye çağırdılar. Muhtarın anlattıklarıysa adeta kan dondurdu. Muhtar jandarmaya verdiği ifade de şunları söyledi:

“Saduh, köyün delisidir. Küçük yaşta, köyün ağası olan babasını ve annesini kaybetmiştir. Kimsesi yoktur. Hiç evlenmemiştir. Yıkmaya çalıştığı çeşmeyi babası Seyfi Ağa yaptırmıştır. Onlar ölünce mal mülk hiçbir şey kalmamıştır. Aşını ekmeğini köylü verir. Çeşmeyi neden yıkmaya çalıştı, askere neden saldırdı bilmeyiz.”

Gizem Nur Kırıcı (11/A)

GÖL KIYISI

—Balıkçıların avlanma zamanı bitti, değil mi? diye mırıldanmıştı.

Onun da dikkatini çekmişti son ağlarını toplayan balıkçılar hâlbuki o etrafında gördüklerine dikkat etmezdi. Zihninde yok ettiği diğer insanlarla beraber bu koca dünyada bir kendi varmışçasına yaşıyordu. Biliyordum bana söylemediği ve söyleyeceği çok şey vardı fakat sözcükler ağzından çıkmıyor, birazdan ortaya döküleceği şeylere nasıl başlayacağını bilmediğinden kıvranıyordu.

—Evet, dedim.

Gözlerine vuran akşamın ışığı kahvelerini daha da açıyordu. Bir iki adım sonra yanı başımda duran vücut, avuçlarının arasında buruşturduğu mektubu kucağıma bıraktı. Hüzünlü ve bir parça buruk sesiyle:

Senden isteğim eve gidince okuman... Belki bizi anlarsın...

—Şimdi bu da nereden çıktı?

-İkimizin de kendine çizdiği bir yol var ama bu yolların hiçbir zaman kesişmeyeceğinin farkındayız. Daha fazla zorlamaya gerek olmadığını düşünüyorum. Biliyorum zamansız oldu, ani oldu. Bizim de bu ilişkide payımıza düşen buymuş.

—Yahu...Ben zaten kabullendim, dedim.

Kabullenemediğimi düşünüyordu.

Benim sözlerime devam etmemi istiyor gibi bakıyordu. Geri çevirmedi bu bakışları.

—Geçen güzel günlerin anısı var üzerimde bu yüzden sormuyorum neden diye, bazen olmaz ya işte...

Kafasını sallamış, gözlerini semaya dikmişti. Bu konuşmayı yapmak zor geliyordu. Hâlbuki biz birbirimizde zorlanmazdık ama ben bilmezdim ki ayrılıkların zor olacağını. Tek bir sözcükle sonlandırmış, “Görüşürüz!” demişti. Sonra gitti. Arkasına bakmadan belki bakamadan gitti. Bize hep bunlar yakışırdı: sakın bakışlar, sessiz gidişler, sessiz ayrılıklar...

Bazen hiçbir söze gerek yoktu. Ben bilirdim kalbinin en ücra köşesinde yaşatmaya çabaladığı acıyı, tıpkı emekçi bir babanın günler sonra eve dönmesi gibiydi. İlk başta gelen özlem dolu kavuşma ve ardından tekrardan gidilecek uzun bir yolun varlığı.

Aklıma hatıralar düşmüştü. İlk Tanışmamız... İlk buluşmalar...

Balık ekmek yerken tanıştık mesela öyle romantik bir hikâyemiz yoktu bizim. Konuşmuş, sohbet etmiş. İkimiz de tebessüm ederek ayrılmıştık.

İlk buluşmamız her zaman geldiğimiz bu gölün kıyısında olmuştu. Birbirimizi daha çok tanımak istemiş. Bir daha buluşmaya sözleşmiştik aynı yerde...

Herkesten sakladığımız sırları paylaşırdık de buradaydık. Burası belki de bu yüzden hep daha samimi gelirdi.

Yıllar geçmemişti ama biz sanki hep vardık. Ekim ayı gelmeden dökmüştük yaprakları. Nedenleri düşünmek bile istemiyordum. Uzun süre içten içe bastırduğım duyguların, pişman olsam da yaşamak istediklerimin yüze vurumuydu. Bir haftadır bekliyordum bu ayrılığı. Çoğu zaman susan hallerinden, sessizliğe ortak olmamızdan ve sonu gelmeyen kavgalarımızdan. Sesimi çıkarmamam, neden diye sormamam bu yüzden. İstesem de, sevsen de bazen sebepsizce olmazdı.

Bir elimle iskeleden destek alıp oturduğum yerden kalkmış ve bana uzak gelen eve doğru yollanmıştım. Evime gider, hep oturduğum cam kenarındaki koltuğuma oturur, sevdiğimin adamın bana bıraktığı mektubu okurdum. O benimle konuşmayı değil, yazmayı seçmişti.

Ben hep derim, “biraz biraz” sevin!..

Meldanur Çınar (11/D)

BUNALIM

Yaprakların bir halı misali yeryüzünü kapladığı bir sabaha, her günkü gibi aynı miskinlik hâli ile gözlerini açmıştı. Her sabah alışmış olduğu o boşluk duygusu kendini hissettirmeyi ihmal etmemişti. Yavaş hareketler ile yatakta doğrulup yüzünü yıkamak üzere lavaboya doğru yürüdü. Yüzünü yıkadıktan sonra kafasını kaldırıp aynaya baktığında her zamanki, kör jiletle ve ucuz sabunla yıpranmış o solgun, biçimsiz yüze birkaç saniye baktı ve ardından derin bir iç çekişle mutfağın yolunu tuttu. Üzerinde annesinden kalma birkaç mıknaşın bulunduğu eski buzdolabını açtı. İçerisinde birkaç zeytin ve peynir diliminin bulunduğu bu döküntü dolap hiçbir zaman dolu olmamıştı. Az buçuk karnını doyurduktan sonra iş yerine varmak amacıyla yola koyuldu. Bulutların yerküreyi ıslattığı soğuk bir eylül gününde, yine alışılmışı bozmayarak rotasını fakirliğin ve acının bolca bulunduğu ara sokaklardan, proleterlerin yaşadığı sokaklardan geçirmişti. Nedendir bilinmez içinde bir duygu onu bu sokaklara çekiyordu, belki de kendinden bir şeyler buluyordu bu sokaklarda. Kafasını kaldırıp sağına baktığında onunla beraber yokuş yukarı arabasını çıkarmaya çalışan bir kâğıt toplayıcısını gördü. Düşündü... Bu insanların dünyaya bir bankacıdan, bir politikacıdan veya doğanın kirlenmesine göz yuman bir fabrikatörden daha fazla faydası olduğunu düşündü. İçini acıttı bu düşünce. Bir tarafta yırtık ayakkabı ile kâğıt toplayan insanların, diğer tarafta parasını nereye harcayacağını bilemeyen insanların varlığı canını kor gibi yakıyordu.

Sonunda iş yerine varmıştı. Yine o bakışlarıyla insanın içine zehrini akıtan o tamahkâr, sefih insanların arasındaydı. Hiçbir iş arkadaşıyla anlaşılamadığı için pek çevresi yoktu. Butimar gibiydi adeta, sadece uzaktan seyretmekle yetiniyordu; biraz esef ve üzüntü ile. Odasına geçti, ağır bir hareketle masasına oturdu ve düşünmeye başladı. Hayatını şöyle bir göz önünden geçirince ne kadar vahi bir hayat yaşadığının ansızın ayrımına vardı. Yüreğine hançer gibi saplandı bu düşünce. Ama hakikatler acıydı. Bir oduna benziyordu ömrü, ocaktan düşen bir oduna... Öteki odunların ateşinde kavrulmuş, kömürleşmiş ama ne yanmış ne olduğu gibi kalmış. Sadece diğerlerinin dumanından boğulmuş bir oduna benziyordu. Fakat bu yalnızca kendisiyle alakalı değildi çünkü yaşadığı dünya da onunla mütenasip değildi. Ona göre değildi bu dünya; bir avuç yüzsüz, kabadayı, vicdansız, açgözlü içindi; onlar için kurulmuştu bu dünya. Yeryüzündeki ve gökyüzündeki otoritelere avuç açanlar, yaltaklanmasını bilenler içindi.

Güneş ufukta batalı saatler olmuş, o ise geldiği rotayı bozmayarak eve doğru ağır adımlarla yola koyulmuştu. O döküntü, fakir evlerin arasında yine istemsizce düşüncelere daldı -ki mümkün müydü böyle bir ortamda düşüncelerin soluk ışığına dalmamak- ve yine o varlığın derin ve anlamsız sularında yüzmeye başladı. Samanlıkta iğne arar gibi hayat amacını arıyordu. İnsanoğlunun varlığındaki bu anlamsızlığın verdiği acı, ruhunu bir cüzzam misali sarıyordu. Kafasındaki sorulara ne yaparsa yapsın cevap bulamıyordu. Ne için yaşaması gerektiğini bilmiyordu ve bunun hasebiyle kendine düzenli bir yaşam da kuramıyordu. O da üstünkörü bir hayat amacı seçip hayatını idame ettirebilirdi fakat böyle yaparsa İvan İlyiç gibi ölüm yaklaştığında boşa bir ömür geçirmenin pişmanlığını ve kahrını yaşayabilirdi. Ayrıca bu kadar basit olamazdı hayat. Bir ev, araba, iyi bir iş ve aile hayatı için var olmuş olamazdı. Bütün bu evren bunun üzerine kurulu olamazdı diye düşünürken birden eve geldiğinin farkına vardı. Evet, sonunda o mihnet ve meskenet dolu bu fakir evine varmıştı. Merdivenlerden aşağı indi, dairesinin kapısını açıp doğruca mutfığa geçti. Birkaç dakika sessizce karanlıkta oturdu ve ruhunu aydınlatacak ışığın gelmesini umutsuzca bekledi.

Selim Bilge (11/D)

YOKSA O TOZ BÖCEKLERİ MİYİZ BİZ?

“Neredeyiz?”

“Nerede olacak, aynı yerde.”

“Onu sormadım, bulunduğumuz yeri sordum.”

“Yaşadığımız yer işte.”

“Hah...Nerede yaşıyoruz biz?”

“Bilmem.”

“Nasıl yani, bunca yıldır yaşadığın yeri bilmiyor musun?”

“Maalesef.”

“Merak da mı etmedin?”

“Yoo...”

“Sana inanamıyorum... Şu karartılar ne?”

“Tümsek sanırım.”

“Her biri birbirinden farklı, uzunlu kısalı, değişik şekillerde.”

“Sence ne?”

“Bilmiyorum.”

“Boşveeer... Şunun şurasında ne kadar ki ömrümüz! Şu yapraklardan ye, karartılarda gez, yolunca dinlen. Sabah yeniden başa dön. Ye, gez, dinlen. Ye, gez, dinlen...”

“Aaa... Neler oluyor?”

“Bilmiyorum.”

“Başım döndü. O da ne? Kaaaç! Bir cisim yaklaşıyor. Ezecek bizi!”

“Oh be! Yaprığı çevirdi. Ucuz kurtulduk.”

“Acıktım.”

“Ben de.”

“Haydi biraz daha yaprak kemirelim...”

İki toz böceğinin diyalogunu okudunuz. Biri meraklı. Diğeri bir o kadar umursamaz. Fakat ufaklık ne kadar merak etse de hakikati hiç bilemeyecek. Çünkü o sadece bir toz böceği... Kitap gibi koca bir hazinenin içinde yaşıyor aslında. Kemirdiği yapraklar, kitabın sayfaları. Karartılar, o kitaba derç edilmiş hazinenin şifreleri, kelimeler... Toz böcekleri nasıl bir hazinenin içinde olduğunun farkında dahi değil. Tek amaçları kemirmek; satırlar ve kelimeler arasında gezinmek; bazen bir noktanın, bazen de bir ünlemin üzerinde dinlenmek... O kadar. Kınamayın, yaratılışının gereği bu... Bizden biri kitabı raftan alırken sarsılıyor. Sayfaların içinde gördüğümüzde zarar verenlerimiz olduğu için korkuyor. Yaşam döngüsü bu onun. Kemir, gezin, dinlen, kaç...

Bu toz böceklerinin yaşamıyla benzer aslında bizim yaşamımız da. Öyle bir kitabın içinde yaşıyoruz ki farkında değiliz. Dağlarında dolaşüyor; denizinde yüzüyor; nehrinde balık tutuyor; ormanında kamp kuruyor; yıldızlarının altında hayallere dalıyor; her gün yollarından geçiyor; bulutuyla gölgeleniyor; rüzgârıyla serinliyor; yağmuruyla bereketleniyor; nebatatıyla rızıklanıyor; denizlerin, okyanusların dibinden çıkarılan yeraltındaki ziynetleri takınıyor; gecesinde dinlenip gündüzünde çalışıyor; atılan bir sudan, akleden bir canlıya dönüşüyor; binek hayvanlarını kullanıyor; ehil hayvanların etinden, sütünden ve yumurtasından istifade ediyoruz da hiç idrak etmiyoruz.

Dağların büyüklüğü Rabbimizin azametini hatırlatmıyor; denizlerin üstünde gezen gemiler, O'nun kudretini bize göstermiyor; topraktan çıkan bitkiler bize Rahman'ın ayetleri olarak görünmüyor; göğe bakınca nasıl da direksiz durduğuna hayret etmiyoruz... Her birinin yanından kayıtsızca geçip gidiyoruz. Bu eserlerden kimi, sanatını anlatır bize Allah'ın (cc), kimi büyüklüğünü, kimi eşsiz gücünü, kimi tek oluşunu, kimi ise merhametini... Kısacası her eser, O'nun esmasının tecellisi...

“Neredeyiz?”

“Dünya kitabındayız!”

Göklerde ve yerde (Allah'ın birliğine ve şanının yüceliğine delalet eden) nice ayet vardır. O ayetlerin yanından ilgisizce/sırt dönerek geçip giderler. (12/Yûsuf, 105-106)

FELAKET

*Yakın zamanda olan bir felaket var
Yanıp kül oldu en ihtiyaç duyulanlar
Titreyen ama gür bir sesle çıkıp yaşlı adam,
“Ne geçim kaynağım kaldı benim,
Ne de bir yaşama sebebim”.*

*İstanbul, Osmaniye, Adana,
Mersin, İzmir, Muğla,
Köyler boşaltıldı
Ve iki binden fazla çiftlik hayvanı
Kaybetti bu yangında hayatını
Kütahya, Kayseri, Manisa,
Kocaeli, Kastamonu, Sakarya*

*Söndürmeye çalıştı birçok kişi
Elinde bir pet şişe
Ayağında her an fırlayacak gibi bir terlik
Dilinde dua
Kalbinde alevlerden daha canını acıtan bir yara
Balıkesir, Kilis, Bursa,
Diyarbakır, Hatay, Antalya...*

*Yakın zamanda olan bir felaket var
Yanıp kül oldu ormanlar
Yorgun ve çatlak bir sesle çıkıp yaşlı adam,
Dünya'nın en güzel yeriydi dedi.
Şimdi ise korku filmi gibi
Üç çocuğum var karım öldü
Evimden arabamdan kalan sadece küldü.*

Beyza Eryılmaz (11/D)

BİR İLKBAHAR SABAHİ

*Güneşli bir gün, bir ilkbahar sabahı...
İçimde koşmak isteyen bir çocuk telaşı!
O en güzel yerde, o en güzel duygu,
Hiçbir şeye değişmezdim hayatımdaki o anı.*

*Gelir mi bir daha bilmem o çocukluk heyecanı?
Düşer mi aklıma bir ilkbahar sabahı?
Geri dönsem keşke, tutsam elimde o çiçeği
Kaldırsam havaya acaba bakan bir daha bakar mı?*

*Koşsam deli gibi dolaşsam o çayırı,
Su içsem o çeşmeden, izlesem o arayı,
Derin bir nefes alıp kapatsam gözümü,
Bulsam kendimi o yerde bir ilkbahar sabahı.*

*Yanımda bir kelebekle izlesem, sulasam o fidanı,
Kaldırsam başımı, yüzüm güneşe karşı;
Benzetsem bulutları binbir farklı şekle,
Uzansam çimlere bir ilkbahar sabahı!..*

Fidan Çapar (11/A)

Canım Atatürk

*Değişmeliydi adı Kasım ayının,
Hazin olmalıydı, hüznün olmalıydı örneğin...
Hiç tatmadık böylesini özlemenin,
Çıkmaz aklımdan canım Atatürk,*

*Sözleri, eserleri ölümsüz elbet,
Ondan öğrendik; yaşayacak ilelebet,
Ona olan sevgimize vurulamaz ket,
Her daim izinde canım Atatürk,*

*Güneşin sarısı, göğün mavisi,
Sonbahardan mıdır, terk etti bizi?
Döktükçe ağaçlar hazan renkleri,
Ben seni hatırlarım canım Atatürk,*

*Soruyorum kendime her işimde,
O olsa ne yapardı yerimde?
Görevimde, işimde, vatan sevgimde,
Rehberim sensin canım Atatürk,*

*Seni unutmak kendini unutmaktır,
Seni unutmak geleceği unutmak.
Mümkün mü fikirlerin olmadan yaşamak?
Ölümsüzlük diğer adındır canım Atatürk,*

Pınar CELEP
(İngilizce Öğretmeni)

Şehrin Işıkları

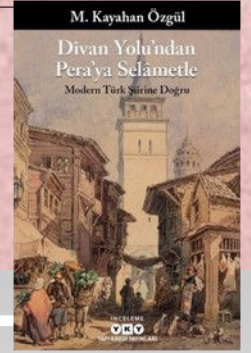
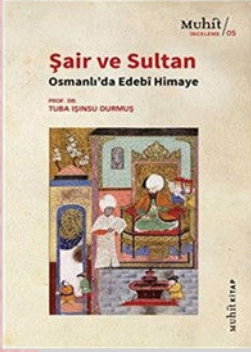
*Derin bir ürperti getiriyordu esen rüzgâr,
Uçuşan kâğıtlar ve yitirilen umutlar,
Bütün dünya duruyordu bu zamanda,
Şehrin ışıkları bir bir yanınca...*

*Kimisi hiçbir duygu hissetmiyordu,
Oysa onun için bütün evren bir oyundu,
Aniden durup baktı uzağa,
Şehrin ışıkları bir bir yanınca...*

*Acısı olana fark eder miydi zaman?
Onun için hep aynıydı, dönmüyordu devran,
Ama irkildi birden, baktı sokağa,
Şehrin ışıkları bir bir yanınca...*

Damla Sadıķı 11-B

KİTAP ALINTILARI

Fatih Sultan Mehmed, İran'dan gelen şairlere çokça hürmet edermiş. Leâlî diye bir şair, kendini Acem olarak tanıtıp bir Acem dervişi kıyafetiyle saraya girmiştir, büyük rağbet görerek zengin olmuştur. Lakin gerçek anlaşılınca elindekiler alınmış ve kovulmuştur. Mesihî'nin şu beyti o dönemdeki yaklaşımı çok güzel özetler:

*"Mesihî gökten insen sana yer yok
Yürü var gel Arab'dan ya Acem'den"* (Tuba Işınsoy, Şair ve Sultan, s. 231)

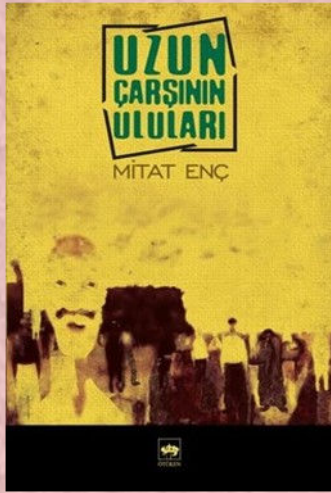
"Eskilerde şöyle bir inanış vardır: Kitabın ilk yaprağının üstüne «Yâ Kebîkeç» yazılırsa güve yemez. Kebîkeç, kitapları güveden koruyan meleğin yahut cinin adıdır. Hocanın biri, mollasından bir kitap ister. Molla, kitabı eline alınca görür ki lime lime; güve delik deşik etmiş. Hocam, der; kitabı güve yemiştir! Hoca bağırır: "Ya Kebîkeç yazmadın mı?" Molla cevap verir: "Yazdım, yazdım ama önce Kebîkeci yemiştir de sonra kitabı yemiştir."

(M. Fatih Köksal, Ya Kebikeç, Arka Kapak Yazısı)

"Ayaşlı Şakir Efendi, yazdığı şiirleri toprağa gömer.(...) Duvarlara çiziktiriverdiği şiirleri de vardır. Bu tavır sonraları başka başka şairlerde de kendini gösterecektir. Mesela akıl hastanesine her girişinde kaldığı odanın duvarlarını kıt'alarla dolduran Neyzen Tevfik'in her çıkışında başhekim bunları kaydeder, ancak bundan sonra badana edilmesine izin vererek şairin bir daha bir dahaki gelişinde temiz bulacağı duvar sahifelerini hazırlar. Arif Dino, şiirlerini ve çizimlerini sigara kutularının üstüne sığdırır. Fikret Adil'in Asmalımescit 47 numarada, tavan arasındaki küçük odasının eskizlerle dolu duvarları bir albümü andırır. Çallı'dan Elif Naci'ye kadar pek çok önemli ressamın kalem oynattığı bu duvarları sonraları ev sahibi 'tertemiz' boyatır. (Kayahan Özgül, Divan Yolu'ndan Pera'ya,)

OKU/YORUM KİTAP TANITIM KÖŞESİ

Uzun Çarşı'nın Uluları, yirminci yüzyılın başında Antep'te yaşayan, nev'i şahsına münhasır insanların hikâyesini konu alıyor. Kitapta yöreye özgü birçok kelime bulunmasına rağmen bunlar anlatımın doğallığı içinde kullanıldığından bir pürüz oluşturmuyor. Kitabın yazarı Mitat Enç, geçirdiği bir rahatsızlık sonucu genç yaşta gözlerini kaybetmesine rağmen hayata küsmemiş; geride örnek bir hayat hikâyesi bırakarak bu dünyadan göçmüş bir isim. Yazarın değişik insanlar tiplerini tasvir ve tahlildeki başarısı ve dili çok farklı şekillerde kullanabilmesi kitabı dikkat çekici kılıyor. Yazar bir yandan sıradan insanın hikâyesini edebiyata taşıırken diğer taraftan modernizme yenik düşen geleneksel yaşam tarzını gözler önüne seriyor.

Dünyanın en sevimli, en iyi yürekli tembeli Oblomov... Stolz Alman disiplini, Oblomov Rus rehaveti... Stolz kapitalizmin gücü, Oblomov aristokrasinin ölümü... Tıpkı bizim Züğürt Ağamız gibi... Ve Oblomov'un kararsız gönlünü bir nur fiskiyesine dönüştüren kadın: Olga... Oblomovizmle tanışmak istiyorsanız Gonçarov'un yıllarca kalbinde taşıyıp bir ayda kaleme aldığı bu harika romanı mutlaka okumalısınız!..

ZİYA PAŞA'NIN ÇOCUKLUK ANILARI

“Babam” der, Ziya Paşa “Galata gümrüğünde işinden anlayan, maaşı kendisine yeten tutumlu bir memurdu. Çocukluk yıllarım yaz kış Boğaz’da Kandilli’de geçti. Babam, bana okula kadar eşlik etmesi ve ev işlerini yapması için Ömer adında on yedi, on sekiz yaşlarında Çerkez bir köle satın aldı. Bu köle kendi memleketinde bir hırsız olarak yetiştiği için, kirazlar ve üzümler olgunlaştığında beni de beraberinde götürür, bahçe ve bağlardan ulaşabildiği yerlerden çalardı ve sonra da birlikte bu meyveleri yerdik. Bir gün birlikte, o sıralarda altı ya da yedi yaşlarında olmalıyım, Amiral Damat Halil Paşa’ya ait, Kandilli üstlerindeki bağlardan biri olan Havuzlu Bağ’a gittik. Bu bağın her yanı dikenli çalılarla çevrelenmiş olduğundan köle bir türlü içeri giremedi. Böylece elindeki bir değnekle çalıların arasından ufak bir geçit açtı. Sonra da bana “-Ben oradan geçemem, sen küçüksün. İçeri gir ve en yakın çubuktan üzümleri kopararak bana ver ki burada birlikte yiyelim,” dedi. Ben de “-Pekala...” dedim ve açılmış olan aradan geçerek üzümleri yolmaya başladım.

Ne var ki o gün Halil Paşa, atış talimi yapmak üzere aynı bağa gelmiş ve tam da benim geçtiğim yere bakan bir konuma hedef alarak bir testi diktği için beni görmüş. Halil Paşa’nın evinde her karşılaşmamada korktuğum, büyük bıyıklı Kandilli Ahmet Bey adında bir kavas (okçu) bulunuyordu. O gün o da Paşa’nın yanındaymış ve Paşa, beni görünce ona, yakalayıp getirmesini söyler. Bana gelince, orada herhangi bir kişinin varlığından habersiz, üzümleri koparıyor ve çitten, köleye uzatıyordum; aniden arkamda biri belirdi ve kollarımdan yakaladı. Beni korkutmadı, aksine cesaret verdi ve doğruca Paşa’nın huzuruna getirdi; Paşa önündeki üzüm tabağını önüme itti ve yememi söyledi. Bu nazik hareket korkumu ve utangaçlığımı giderdi, ben de nizasız bir şekilde bu nefis üzümleri yemeye koyuldum. Sonra bana kimin oğlu olduğumu, evimizin nerede bulunduğunu sordu, söyledim. Sonra da üzüm çalmaya nasıl başladığımı sordu; ben de hiçbir şey gizlemeden, kölenin bana öğrettiklerini söyledim. Belli olan samimiyet ve açık yürekliliğim Paşa’yı memnun etti, böylece elime biraz para sıkıştırarak, Ahmet Bey’in gözetiminde beni evimize gönderdi.

Bundan bir süre sonra babam, köleyi azat etti ve memleketine gönderdi. Bu arada ben de merhum İmam-zade’nin direktifleriyle Süleymaniye Cami’nin yanında açılan Mekteb-i Edebiyye’ye gönderildim. İsmail Ağa adında elli beş altmış yaşlarında bir lala, eğitimime nezaretle görevlendirilmişti.

Kayseri’nin Efke köyünde olan lalam, Yeniçeriler zamanında taşrada bazı vezirlerin iç oğlanlığı görevlerinde bulunmuş, pek çok şey görmüş ve dünyayı iyi tanıyan biriydi; doğrusu yeterli ve tecrübeli bir kişiydi. Çocuklarına yeniden kavuşabilmeyi çok istiyordu. Gece gündüz bütün endişe ve düşüncesi birkaç kuruş daha fazla para kazanmaktı; böylece bir gün memleketine dönebilecek ve kalan ömrünü ailesiyle birlikte geçirebilecekti. Para meselesine gelince lalam her şeyi unuturdu. Babamın, hem lalama hem de bana cami avlusuna gitmemem ve oradaki üstü başı perişan çocuklarla oynamamam şeklinde uyarılarına rağmen her gün okul çıkışı arkadaşlarımla buluşmak üzere Süleymaniye Camii’nin avlusuna uğrardık. Lalamın aksiliği tutarsa babamın günlük harçlık olarak verdiği, cebimde kalan yirmi ya da otuz parayı ellerine bırakınca gülümser, “Sevgili yavrum! Öğle namazını kılmadım, ben camideyken sen de oyna.” derdi. Namazdan sonra da genellikle cami dışında oturan müminler arasında uykuya dalar ve beni birkaç saat kendi halime bırakırdı. Sonra da babamın neden geç kaldığımızı sorması ihtimaline karşı birlikte bir hikâye uydururduk.

Fakat bütün bunlara rağmen lalam, derslerime çalışmam hususunda bana gayret verir; sınıftaki bütün çocukları geçmem için beni cesaretlendirmekte bir ihmal göstermezdi. Gerçekte şiir yazmaya başlamam da bu adamın etkisiyledir ve bu hadise oldukça ilginç olduğu için burada bahsetmeden geçemeyeceğim.

Lalam şiire çok düşkündü; hecelemesi o kadar perişandı ki yazdığı herhangi bir şeyi hemen hemen anlayamazdınız; zamanlı zamansız Âşık Ömer'den ve Gevherî'den ezbere bildiği şiirleri okurdu. Bazen de içinde mevzun mısralar bulunan gazeller ve kıtalar yazardı. Şu beyit onun gazelinin matlarıdır:

Derûnum derdin az itdim bu kırtase kalemlerle

Görelim ne zuhur eyler ne söyler gonca femlerle

Okulumuzda ders vermesi adına İsa Efendi adında Farsça öğretmeni ile anlaşılmıştı; her hafta Perşembe günü gelir, bazı çocuklar ondan ders alırlardı. Ancak babamın beni okula gönderirken söylediği “-Farsça öğrenmemeye dikkat et, zira Farsça okuyanlar imanlarının yarısını kaybederler.” sözü kulağıma küpe olduğundan Farsça öğrenmeyi arzu etmediğim gibi, öğrenenleri de imansız olarak görürdüm.

Bunun farkında olan lalam bana gizlice her şey için Farsçayı öğrenmenin nasıl gerekli olduğunu; dinine zarar vermeden öğrenmenin nasıl mümkün olacağını; mesela İsa Efendi gibi adamların imansız olmadığını, nasıl dindar ve takva sahibi kişiler olduklarını; kendisinin de bu dili öğrenmediği için nasıl pişman olduğunu, hatta eğer bugün bile mümkün olsa ağarmış sakalına rağmen öğrenmek istediğini ve şayet öğrenmezsem imtihan zamanı gelince arkadaşlarımdan geri kalacağımı; babamın sözünün, Farsça hakkındaki bilgisizliğinden kaynaklandığını ve şayet onan habersiz öğrenecek olursam sadece onu şaşırtmakla kalmayacağımı, aynı zamanda imtihanda en önde başarıyla çıkacağım için onu memnun bile edeceğimi anlattı. Böylece beni razı etti ve Farsça öğrenmeye karar verdim. Aynı hafta sanki gizli bir cürüm işliyormuş gibi okuldan Tuhfe-i Vehbi'yi (manzum sözlük) ödünç aldım.

Çok iyi hatırlıyorum, bir gün, *Tuhfe*'yi tam olarak bitirmeden önce, lalamın karşısına oturmuş, değirmende bulgur öğütüyorduk. Değirmeni döndürme sırası bana gelmişti; ben değirmeni döndürürken lalamın gözlerinden yaşların süzüldüğünü gördüm, ağlıyordu; sebebinin ne olduğunu sordum. Çocuk olduğumu bunu anlamayacağımı söyledi fakat ben, onu cevap vermeye ikna edince “-Biliyor musun bu değirmen sessiz diliyle neler söylüyor?” O zamana kadar konuşan bir değirmenin olduğunu duymamıştım; lalamın yüzüne şaşkın şaşkın bakarak “-Lütfen söyle, bir değirmen nasıl konuşur?” diye sordum. Lalam derin bir nefes aldı ve “-Evet değirmen konuşur, hem de bizden daha makul ve daha belîğ; ancak bunu duymak için kulak gerek. Evet bu değirmen dilsiz diliyle şöyle diyor: “Ey bana bakan düşüncesiz insan, gözlerini aç ve bana bak, ben dünyanın bir sembolüyüm. Senin oyuğuma koyduğun buğdaylar dünyaya gelip giden insanlar gibidir. Onları iki taşım arasında öğütür, parçalarını ve uygun bir hâle geldiklerinde yani bulgur olduklarında dışarı atar, onların yerini alan diğerleriyle uğraşırım. İşte insanlar da yer ve gök arasında tıpkı değirmende buğdayların öğütüldüğü gibi her türlü imtihan ve kederle olgun bir hâle gelinceye kadar taştan taşa vurulurlar; dünya değirmeni onları, layık oldukları şekli aldıktan sonra mezara atar ve yerlerini alacak başkalarıyla işine devam eder. İşte bu düşünceler bana bazı ilhamlar verdi.” dedikten sonra irticalen başka mısra okudu fakat bugün maalesef hafızamda kalan mısra sadece şudur: “*Asiyâbı devreden o ahenge nazar kılmıştım*”

Bu sözlerin manasını anlayacak bir yaşta olmadığımın beni, değirmenin bu sözlerinden çok lalamın kabiliyet ve başarısı etkilemişti ve bende “asiyâb”, “ahenk” kelimelerinin manasını öğrenme isteği uyandırmıştı. Lalamın şiir okurken kaşlarını ve gözlerini oynatışı anlamadığım bir tarzda okuduğu şiirdeki melodi beni, manasından daha çok etkilemiş ve ondan şiir sanatının ne olduğunu sormama sebep olmuştu. O da, “Şiir dedikleri şey, sadece bazı insanlara ihsan edilen ilahi bir lütuftur. Öğrenim ve çalışmayla elde edilemez. Eğer Allah sana bunu ihsan etmişse şair olursun, aksi takdirde bu şerefe ulaşmanın imkânı yoktur. Can

Hoca Numan, her bilimde esaslı bilgi sahibidir ve şiir yazar; İsa Efendi’ye bak! Farsça bilgisinde üstüne kimse olmamakla birlikte şiir yazma kabiliyeti var mı? Şiir Allah’ın bir lutfudur, elde edilemez.” cevabını verdi.

Ben bunları duyar duymaz içimde sanki bir ateş yanmaktaymış gibi bir hissin oluştuğunu fark ettim. Daha fazla duramadım; değirmenin kolunu bırakarak lalamın boynuna sarıldım ve ondan ısrarla, bana nasıl şair olunacağını öğretmesini istedim. Lalam mukadder bir insan olmakla birlikte sempatik biriydi ve bana acımağlı gözlerle bakarak tiz bir tonla “-Senin içinde bu aşk ve şevk oldukça inanıyorum ki şair olacaksın.” dedi. Sonra da kendi bildiği kadar şiirin ne olduğunu, vezin ve aruz denilen “fâ’itatün mefâ’ilün” hareketlerini ve her mısranın sonunda kafiye olması gibi hususları sade kelimelerle anlattı. Sonra bana şöyle dedi: “-Madem şiire bu kadar heveslisin, sana şans getirmesi için ilk şiirin bir na’t olsun. Bu gece dene; bu şekilde bir şeyler yaz ve yarın bana göster. Hatalı olduğun yerleri birlikte düzeltiriz; böylece sen de bir şair olursun.” Yanından ayrılırken de redif olarak “Ya Resûlallâh!” sözlerini kullanmamı tavsiye etti.

Büyük bir sevinçle merdivenleri tırmandım, odama girdim, kapıyı kapadım ve hemen önüme bir kâğıt çektim. Sanki kafamda yığılı duran birçok şeyi yazacakmışım gibi kaleme sarıldım. Düşün! Düşün! Düşün! Kafamda tek bir kelime olsun ya! Hatta alelade kelimeler bile vezin engeline korkarcasına ortadan kaybolmuşlardı. Kısaca hiçbir şey düşünemiyordum. Böylece gün ağardı, bir dakika bile gözümü kırpmamıştım; sonra kendi kendime “-Ne olaksa olsun!” deyip kâğıda gelişigüzel birkaç mısra karladım. Ancak her mısrayı “Ya Resûlallâh” diye tamamlamayı unutmamıştım. Kendi kendime bunları yüzlerce kez okudum, vezne uygun ve çok güzel olduğunu düşünüyordum. Ne var ki bu yazdığım şeylerin manalarını düşünmek hiç aklıma gelmemişti.

Gün ıştır ışmaz sevinçle lalamın odasına koştum; yataktan henüz kalkmış, abdest alıyordu. Muzaffer bir eda ile kâğıdı eline tutuşturdu. Şöyle bir göz attı, sonra da bana geri uzatarak gülümsedi ve “-Fena değil, fakat şiir ölçülü olmalı, yani her mısradaki hareketler ve duraklamalar birbirine denk olmalı; bazıları fâ’ilatün, bazıları da müstef’ilün olmamalı, aruz böyle kullanılmaz. Kelimeler birbirlerine kızgın boğalar gibi bakarlar. Anlam da vezin kadar şirin temelidir. Bunları aklında tut; dün gece sana söylediğim şekilde yeniden dene, yarın bakacağım.” dedi.

Sonra şiirimi tekrar okudum ve lalamın işaret ettiği hataların hepsini gördüm. Artık dersler kimin umurunda! Bir şair olmak benim için bütün dünyanın kralı olmaktan daha mühim bir şeydi. Bu sebeple o gün okulda bütün gün şiiri düşündüm. Hatta cami avlusunda ceviz oynarken bile şiir hakkında hayaller kuruyordum. Yine o gece de sabah kadar çalıştım ve bir şeyler yazmayı başardım. Ertesi gün lalama gösterdim; şiirimi incelerken kalbim küt küt vuruyordu; gözlerine bakarak söyleyeceklerini endişeyle beklemeye başladım; beni cesaretlendirecek miydi, vezin ve mana muvafık mıydı? O an şiirim lalama nasıl göründü bilmiyorum ama beni kollarının arasına aldı ve “-Çok güzel, başardın! Artık senin bir şair olacağına şüphem kalmadı; ister baban yasaklasın ister başkası, artık benim bir korkum yok.” dedi. Bu sözler o an kalbim de müthiş bir ateş alevlendirdi; birkaç günlük tatilden istifade ederek lalamla birlikte gizlice kitapçılara gittik ve Âşık Ömer’in şiirlerini aldık; akşamları bu şiirler üzerinde büyük bir şevkle çalıştım.

Kısa bir süre sonra lalamın okuduğu ve yazdığı şiirlerin vezinsiz olduğunu fark ettim ve hatta okuduğum Âşık Ömer ve Gevheri’nin şiirlerindeki en güzel beyitlere nazireler yazmaya çalıştım. Ancak Fatin Efendi ile tanışmaya kadar manaya fazla önem vermedim. Kendimi olgunlaşmış bir şair olarak hayal ediyordum ve yeryüzünde Âşık Ömer’in üstünde bir üstad görmüyordum, ta ki büyük âlim Fatin Efendi, benim hatalarımı tashih edinceye kadar.

Kaynak: E. J. Gibb, Osmanlı Şiir Tarihi C. V (Çev. Ali Çavuşoğlu) , ss. 538-543.

Yayına Hazırlayan: Azra Cemre Erseçgel (11/D)

AHMET HAŞİM VE MİZAH

Ahmet Haşim'in kişiliğinin önemli bir tarafını da yaptığı nükteler ve kendisi hakkında anlatılan fıkralar oluşturur. Nüktelerin çoğunluğunun yemekle ilgili olması onun midesine düşün bir kişilik olmasından kaynaklanır. Onun hayatının çeşitli kesitlerini yansıtan nüktelerinden seçtiklerimizi burada paylaşıyoruz:

Bahis

Ahmet Haşim, eserini basacak kitapçıdan mühimce bir para istemişti. Tabii vermeyecekti. Şair ısrar edince kitapçı ilk defa mahcup oldu. Fakat intikamını almak için bir hileye müracaat etti.

Benim gözlerimden biri camdandır, İsviçre'de yaptırdım. Hangi gözümün cam olduğunu fark edebilirsiniz istediğiniz parayı hemen veririm.

Başkaları da vardı. Haşim, kitapçıyı dikkatle süzdü:

Sağ gözünüz cam, dedi. Adam sordu:

Ne bildiniz?

İlk defa olarak o gözünüzde bir insaf parıltısı gördüm!

Kitapçı paraları verdi.

Uskumru Dolması

Haşim, Kadıköy'de bir kızla nişanlanmıştı. Bir akşam, onu yemeğe davet ettiler. Sofrasında uskumru dolması da vardı. Ağzının tadını pek bilen Haşim, uskumru dolmasını, bütün edebiyatını kullanarak methetmeye başladı.

Bu dolmaya bir tel dolap değil, bir kuyumcu camekânı layık... Onu, fıstık üzümle dolu bir balık gibi değil, yakutlar, incilerle işlenmiş bir mücevher gibi teşhir etmeli.

Müstakbel damadının bu iltifatından pek bahtiyar olan kayınvalide, sofradan artan bir dolmayı gazete kâğıdına sarıp Haşim'in paltosunun cebine koymuştu.

Gece evine dönerken ellerini cebine sokan Haşim, oradan ince, uzun bir paket bulunca şaşırdı. Hemen, o meşhur telaşıyla soğuk şubat mehtabının ışığında paketi açtı ve bir uskumru dolmasıyla karşılaşınca bütün sanatkar hırçınlığı ile geri döndü.

Biraz sonra damat beyin kapıdan bıraktığı paketi, hizmetçi kız yukarıya çıkarmıştı. Büyük hanım, baldız, kayınpeder, merakla açtıkları paketin karşısında şaşıp kaldılar:

Haşim, parmağındaki nişan yüzüğünü uskumru dolmasının boynuna takıp iade etmişti.

Temizlik

Şiirleri kadar midesine de itina eden rahmetli Ahmet Haşim bir lokantada yemek yiyordu. Gideceği sırada "patron"u çağırttı:

—Lokantanızın üstün temizliğini tebrik ederim!

Teşekkür ederim beyefendimiz... Ama bunu nereden anladınız?

—Nereden anlayacağım, bütün yemekler, istisnasız sabun kokuyordu!..

Çiroz Salatası

Ahmet Haşim çiroz salatasına bayılırdı. Lakin böbrekleri rahatsız olduğu için yiyemezdi. Bir gün lokantada arkadaşları ile yemek yiyordu. Masaya çiroz salatası getirdiler. Biri:

—Aman ne nefis, vallahi daha manzarasından iştahım açıldı!

Bunu işiten Haşim kendini tutamayıp bağırdı:

—Zevksiz herif! Bunun neresi yenir? Tahtakurusu mumyası gibi bir şey!

Ziyafet

Ahmet Haşim, bir gün Abdullah Efendi Lokantasına girerken Şair Salih Zeki'ye rastladı. İkramı pek seven fakat para harcamayı pek sevmeyen Haşim, yarımağız bir nezaketle:

—Buyurmaz mısınız?

Salih Zeki, bu daveti pişkin bir samimiyetle kabul etti ve içeriye girdiler.

Haşim, canı sıkkın, listeye baktı ve iki kişinin masrafını bire indirmek endişesiyle en ucuz yemeği seçti:

—Bir çorba!..

Salih Zeki listeye baktı ve garsona emretti:

—Bir ıstakoz!..

Sonra, tekrar Haşim listeye baktı:

—Bir ıspanak!..

Salih Zeki de tekrar emretti:

—Bir hindi dolması!..

Haşim, hazin bir sesle mırıldandı:

—Bir şekerli kahve!

Salih Zeki, aynı eda ile devam etti:

—Bir kaymaklı baklava!..

Bu son cümle, artık Haşim'i çileden çıkarmıştı. Deli gözlerle Salih Zeki'ye bakarak:

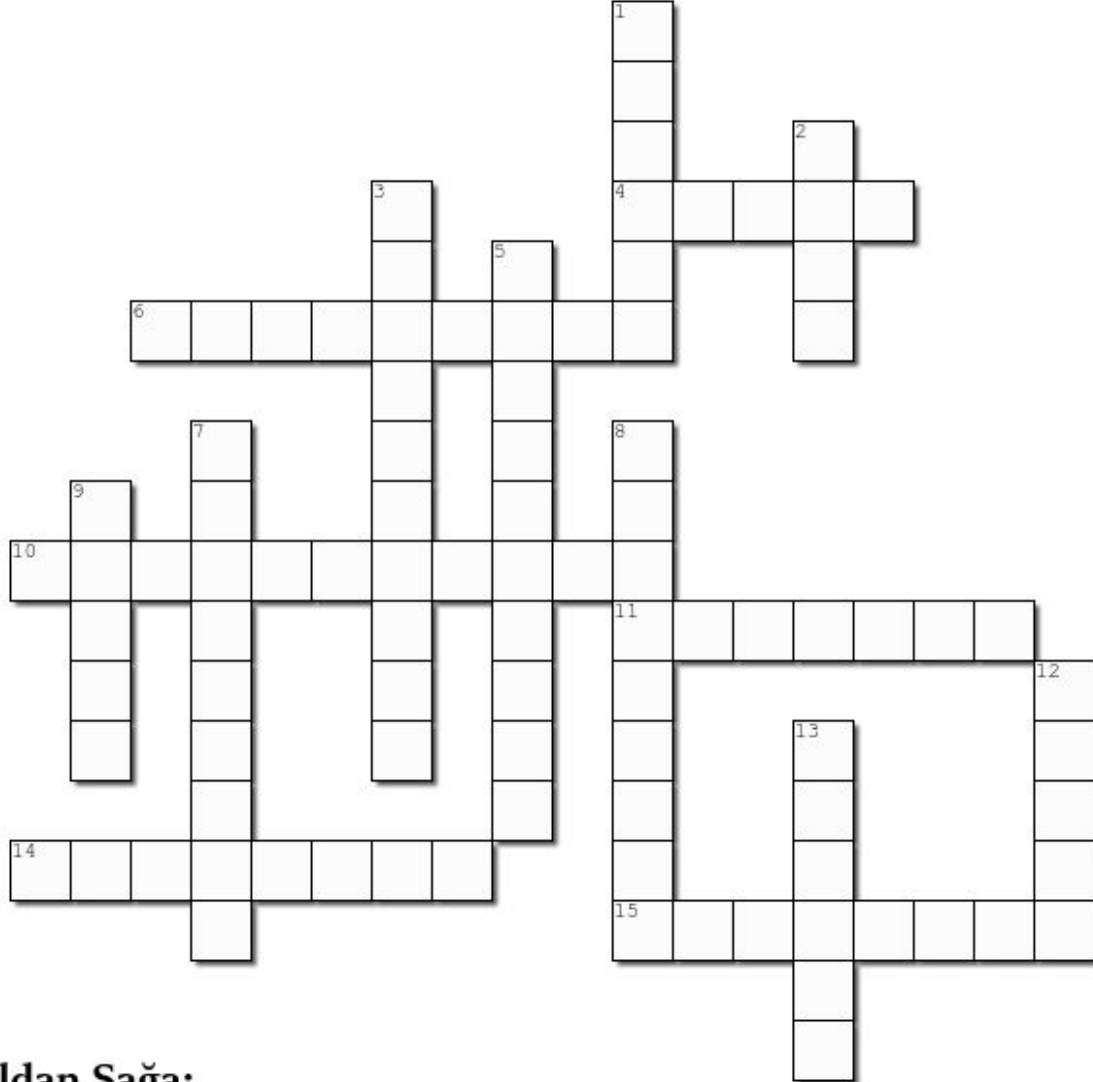
—Beyefendi, dedi, şunları biraz kendi paranızla yiyecekmişsiniz gibi ısmarlasanız!..

Kaynak: İsa Kocakaplan, *Ahmet Haşim*, TEV Yay. ss. 26-30.

Yayına Hazırlayan: Firdevs Özkaya (11/D)

Edebiyat Bulmaca

Konu: Ahmet Haşim

Soldan Sağa:

4. Şiirlerinde tekrarladığı, en sevdiği zaman dilimi.
6. Haşim'in askerlik yaptığı yer/cephe.
10. İlk şiirinin adı.
11. Onun için şiirde anlam aramak eti için kesmek gibidir.
14. Katıldığı edebî topluluk.
15. Ahmet Haşim'in hayatın geçip gidişini anlattığı en meşhur şiiri.

Yukarıdan Aşağıya:

1. On sözünde şiir görüşünü açıkladığı eseri.
2. Annesinin adı.
3. İzmir'de bir süre aynı evde kaldığı yazar arkadaşı.
5. Yıldızının bir türlü barışmadığı şair arkadaşı.
7. Tedavi için gittiği şehir.
8. Etkilendiği edebî akım.
9. A. Haşim'in vücudundaki en beğenmediği bölüm için yazdığı şiirin adı.
12. Ölümünden 18 gün önce evlendiği hanımefendinin adı.
13. Ahmet Haşim'in doğduğu yer.

- MERDİVEN -

Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden,
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak.
Ve bir zaman bakacaksın semâya ağlayarak...

Sular sarardı... Yüzün perde perde solmakta,
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta...

Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller...
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller.
Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?

Bu bir lisân-ı hafidir ki rûha dolmakta
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta...

Ahmet Haşim (1884-1933)